

Kunskapsförbundet Väst - Granskning mot lagkrav

Fakta om rapporten

Beställare: Kunskapsförbundet Väst

Jonas Holmgren, jonas.holmgren@kunskapsforbundet.se

Utförd av: Per Edwall

Vår referens: Jan Lundin

jan.lundin@funka.com, 08-555 770 64

Webbplatsens namn: Kunskapsförbundet Väst

URL:

<https://www.kunskapsforbundet.se/>

Delar som inte ingått: Samtliga pdf-dokument, Tredjepartslösningar

Tidsperiod för undersökningen: 2020-08-27 till 2020-09-16

Utrustning:

- Windows 10
- MacOS
- iPhone 8

Webbläsare som används:

- Google Chrome (senaste)
- Firefox (senaste)
- Safari för iOS (senaste)

Bakgrund

Funka har genomfört en granskning för att bedöma hur väl gränssnittet uppfyller krav på tillgänglighet genom att kontrollera ett antal punkter. För varje punkt finns bedömningen:

- **Inga fel funna.** Gränssnittet uppfyller kravet i punkten tillfredsställande på de delar vi kontrollerat. Det kan innebära allt från mycket bra lösningar till acceptabla lösningar.
- **Inga fel funna men kan förbättras.** Gränssnittet uppfyller kravet i punkten tillfredsställande enligt gällande lagkrav. Att punkten är märkt med "kan förbättras" innebär att vi ändå ser förbättringsmöjligheter som inte inkluderas i lagkravet.
- **Underkänd.** Gränssnittet har klara brister vad gäller tillgänglighet som måste åtgärdas.
- **Inte aktuellt.** Gränssnittet använder inte den typen av lösning som kravet gäller, eller så är punkten av annan anledning inte bedömd inom ramen för granskningen.

Funkas metodik är utvecklad i nära samarbete med funktionshinderrörelsen och allt vi rekommenderar är testat i verkligheten. Vår verksamhet bygger på de internationella riktlinjerna för tillgänglighet, Web Content Accessibility Guidelines, WCAG. WCAG 2.1 AA är den nivå som för närvarande gäller för det svenska och europeiska regelverket.

Funkas långa erfarenhet av tillgänglighetsarbete och tester med användare med olika behov och förutsättningar, med och utan hjälpmedel, visar dock att varken EN-standarden eller WCAG räcker för att säkerställa tillgänglighet för alla användare. Vi har därför själva utarbetat testkriterier för punkter som kompletterar dessa standarder.

Funka har, som utnämnd Lead Translation Organisation, på uppdrag av W3C genomfört den auktoriserade översättningen av WCAG 2.0 till svenska och även fått i uppdrag att översätta WCAG 2.1. Denna översättning ligger också till grund för Vägledning för webbutveckling som är de officiella riktlinjerna för hur man bör arbeta med webbplatser inom offentlig sektor i Sverige.

Funkas specialister deltar sedan 2008 aktivt i arbetet med att ta fram EN301549 på uppdrag av EU-kommissionen. Vi är utnämnda experter i den Special Task Force som för ETSIs räkning harmoniserar EN-standarden med WCAG 2.1 och för att kunna uppfylla kraven i Webbtillgänglighetsdirektivet vad gäller dokument

och appar. Dessutom är vi invalda som tekniska experter i den svenska spegelkommittée hos Swedish Standards Institute som representerar Sverige i standardiseringsarbetet. Vi leder den expertgrupp som ger EUs medlemsländer och kommissionen stöd i övergångsperioden för Webbtillgänglighetsdirektivet och utformandet av tillsynsmetodik och tillgänglighetsutlåtande.

Standarder och standardiseringsorgan

[Tillgänglighetskrav vid upphandling: EN 301 549](#)

[Webbtillgänglighetsdirektivet \(på engelska\), öppnas i nytt fönster](#)

[Web Content Accessibility Guidelines 2.0, WCAG 2.0 \(på engelska\), öppnas i nytt fönster](#)

[Web Content Accessibility Guidelines 2.1, WCAG 2.1 \(på engelska\), öppnas i nytt fönster](#)

[Den auktoriserade svenska översättningen av WCAG 2.0, öppnas i nytt fönster](#)

[World Wide Web Consortium, W3C \(på engelska\), öppnas i nytt fönster](#)

[Web Accessibility Initiative, WAI \(på engelska\), öppnas i nytt fönster](#)

[ETSI \(på engelska\), öppnas i nytt fönster](#)

[CEN/CENELEC \(på engelska\), öppnas i nytt fönster](#)

Sammanfattning av granskningen

Webbplatsen har en bra grund att stå på men vi har identifierat ett antal tillgänglighetsproblem som behöver förbättras. Då granskningen sker mot lagkrav blir bedömningar underkända även om problemet bara finns på enstaka ställen och vi har kunnat se att ni på andra ställen har bra exempel.

Ni behöver säkerställa att alla objekt kan nås och aktiveras med tangentbord. Det saknas även en tydlig fokusmarkering kring många objekt vid tangentbordsnavigering.

Det saknas även beskrivande alt-texter på många meningsbärande bilder. Vidare ser vi att användningen av wai-aria behöver ses över, bland annat för expanderbara objekt.

Ni behöver även säkerställa kontraster för text, klickbara objekt och grafiska objekt. Ni behöver också se till att sökfunktionen går att nå i smal stående vy.

Ni saknar en tillgänglighetsredogörelse och en återkopplingsfunktion gällande tillgängligheten på webbplatsen. Enligt Webbtillgänglighetsdirektivet är det krav på att detta ska finnas på webbplatser som omfattas av lagen och ni behöver ha det på plats senast 23 september 2020.

Prioriterade åtgärder

- Säkerställ att alla interaktiva objekt kan nås med tangentbord och att de får en tydlig fokusmarkering.
- Ha beskrivande alt-texter på alla meningsbärande bilder.
- Använd HTML i första, och använd wai-aria när det tillför nytta för användare.
- Säkerställ kontraster för text, klickbara objekt och grafiska objekt.
- Se till att sökfunktionen går att nå i smal stående vy.
- Tillgänglighetssäkra dokument på er webbplats.

Funka Nu AB, Stockholm 2020-09-16

Kommentarer och rekommendationer

Generellt

GE90: Sidor och funktioner beskrivs konsekvent i länkar, hänvisningar och rubriker

✓ Inga fel funna

Bakgrund

En viktig aspekt för att användarna ska uppleva sidorna som enkla och tydliga handlar om att webbplatsen är konsekvent i hur olika funktioner, länkar och områden beskrivs. Det skapar en osäkerhet hos användarna om webbplatsen använder "E-tjänster" på någon sida, men kallar samma tjänster för "Självservice" på andra sidor.

Kommentar

Vi har inte hittat några inkonsekventa beskrivningar av sidor och funktioner, och punkten bedöms med inga fel funna.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 3.2.4 \(AA\)](#)

[WCAG 2.1 - 3.2.4 \(AA\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R5 \(1\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R146 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.3.2.4](#)

Html & css

HC10: Använd tekniker som går att använda på ett tillgängligt sätt

✓ Inga fel funna

Bakgrund

Det finns många olika tekniker som kan användas för att förmedla information och tjänster. Några exempel är html, css, java, Flash, Silverlight och pdf. En del av dessa fungerar bättre än andra ur ett tillgänglighetsperspektiv. Vilka tekniker som bör användas varierar också med tiden. För en del år sedan fungerade exempelvis Flash bra men idag är stödet för Flash inte så pass utbrett att tekniken bör användas längre.

Vi rekommenderar att information och funktioner som ska förmedlas på en webbsida i första hand skapas med html, css, wai-aria och JavaScript. Detta är tekniker som går att använda på ett fullt tillgängligt sätt samtidigt som stödet bland webbläsare och hjälpmedel är väl utbyggt.

Använd inte Java applets, Flash eller Silverlight. Det är tekniker som det visserligen finns vissa tillgänglighetsfunktioner för, men som i praktiken skapar svårigheter för användarna. Det kan i enstaka fall finnas skäl till att använda någon av de här teknikerna, men det ska vara i ett speciellt sammanhang där inget alternativ finns och där ni har full kontroll på användarna och deras utrustning.

Kommentar

Vi ser att ni använder HTML, CSS och Javascript som är tekniker som kan användas på ett tillgängligt sätt. Inga fel funna.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 4.1.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 4.1.1 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R81 \(2\)](#)

[AnnanConformance Criteria 4](#)

[EN 301 549 - 9.4.1.1](#)

HC20: Tekniker används på ett tillgängligt sätt

× Underkänd

Bakgrund

Det räcker inte att välja en teknik som går att använda på ett tillgängligt sätt, du måste även använda tekniken korrekt. Detta handlar exempelvis om att använda riktiga html-element i varje sammanhang, se till att skriptbaserade funktioner fungerar med hjälpmedel och att användning av wai-aria inte skapar problem för hjälpmedelsanvändare.

Html

De flesta html-element har en semantisk betydelse, allt ifrån överordnade saker som att definiera navigationsområden och huvudinnehållsområden, till mer specifika saker som länkar och rubriker. Du ska använda element som ger ett mervärde till användaren, medan du bör undvika element som inte ger något mervärde.

Många av elementen som gör ett mervärde till användaren är så viktiga och/eller skapar så stora problem, att de har egna punkter senare i revisionen. Andra element är däremot väl inbyggda i de flesta publiceringsverktyg och/eller i fingrarna på de flesta utvecklare att vi väljer att inte lyfta dem i egna punkter. Det sistnämnda gäller exempelvis att koda länkar med <a>-element.

Grundregeln är enkel, håll det enkelt, använd element till det som de är avsedda och försök hålla strukturen så enkel som möjligt.

Skript

Skript ställer större krav på användarnas hjälpmedel än vad enbart html och css gör. Det innebär att risken för problem ökar. Vi rekommenderar därför att alla komplexa funktioner testas med de vanligaste hjälpmedlen för att säkra att inga onödiga svårigheter uppstår.

Exempel på problem som är vanliga är att användare med hjälpmedel inte får fokus på lager som öppnas dynamiskt eller inte kommer åt sökförslagen i sökfunktionen. Detta beror på att nya lager och ny information ofta läses in sist i sidans struktur och inte vid det objekt där användaren har fokus. Ett annat vanligt problem är att klickbara ytor skapas med skript i stället för med länkar och knappar. Då uppfattar inte hjälpmedlen detta som riktiga länkar/knappar och presenterar det därför inte som interaktiva objekt.

WAI-ARIA

Wai-aria är en specifikation av kod som gör det möjligt att ge information om webbplatsen till hjälpmedelsanvändare. Med wai-aria kan man exempelvis märka upp dynamiskt innehåll så att hjälpmedlen har lättare att hantera och presentera informationen till användarna.

Vi rekommenderar att wai-aria används, men det måste göras med försiktighet. Använd inte wai-aria för att rädda dålig html. Det är exempelvis ingen bra idé att använda `role="button"` på ett div-element i stället för att använda en riktig knapp. Använd inte heller wai-aria utan att ha kontroll på hur det faktiskt fungerar för användarna, ett vanligt problem är att man lägger in all wai-aria man kan tänka sig med följden att hjälpmedlen blir extremt pratiga helt i onödan.

Stödet för wai-aria varierar mellan olika versioner av hjälpmedel och webbläsare. Det gör att vi tills vidare rekommenderar att testa alla dynamiska lösningar praktiskt med olika hjälpmedel, enheter och versioner.

[Information om wai-aria \(W3C:s webbplats\).](#)

Vilka webbläsare och hjälpmedel ska tekniken fungera för?

Grundprincipen är att använda fördelarna i senare tekniker för att öka användarnyttan. Samtidigt vet vi att många användare som har lite större svårigheter gärna undviker att uppdatera operativsystem, webbläsare och hjälpmedel. Exakt vad systemet ska stödja varierar från fall till fall men utgå ifrån att det finns användare som sitter med äldre utrustning och försök så långt rimligt stödja äldre versioner av webbläsare och hjälpmedel. Det betyder inte att det måste fungera perfekt i äldre versioner, men så långt möjligt bör det gå att hantera gränssnittet även med äldre versioner.

Testa med hjälpmedel

För att vara säker på att skript inte orsakar problem för hjälpmedelsanvändare behöver detta oftast testas rent praktiskt. Exakt vilka hjälpmedel som bör testas varierar beroende på lösning. Det är inte heller bara att sätta sig ned med ett hjälpmedel och köra igenom tjänsten. Det krävs kunskap om hur användarna fungerar, hur de använder hjälpmedlen, hur det uppfattas om man exempelvis inte ser och så vidare. Som exempelvis utvecklare är det oerhört svårt att testa lösningen objektivt eftersom du har en förkunskap som användarna saknar. Vi rekommenderar därför att ni låter experter testa detta.

Kommentar

Ni använder er av tekniker som har goda möjligheter att vara tillgängliga. Däremot finns det en del brister i genomförandet och punkten bedöms därmed som underkänd.

Vi har stött på problem när vi navigerar med tangentbord där element på er webbplats inte går att nå. Exempelvis menyerna i smal vy, se mer under NL20.

I och med WCAG 2.1 har användningen av wai-aria blivit mer aktuell och rekommenderas nu för vissa funktioner på de allra flesta webbplatser. Ett av dessa attribut är aria-expanded som ska användas på alla knappar som har en utfällbar funktion vilket ni inte använder. Läs mer om detta under punkten SW100.

Vi har också sett att wai-aria används när det inte tillför någon användarnytta, exempelvis med roller på semantiska element, se mer under SW20.

Vi ser även att ni använder tabellkod på flera sidor när ni listar dokument, men att det är en tabell som används för styra innehållspresentation på. Det är en föråldrad teknik och ska undvikas. Idag används CSS för att styra layout, se TB40.

Rekommendationer

- Följ våra rekommendationer i punkterna i granskningen nedan.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 4.1.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 4.1.1 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R1 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.4.1.1](#)

[WCAG 2.1 - 4.1.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.0 - 4.1.2 \(A\)](#)

[EN 301 549 - 9.4.1.1](#)

[EN 301 549 - 9.4.1.2](#)

HC30: Html-koden innehåller inga allvarliga fel

× Underkänd

Bakgrund

Det finns ett antal olika html-standarder, exempelvis html5 och xhtml 1.0 strict. Varje standard har sina regeldokument för vilka element och attribut som får användas och på vilket sätt. När du kodar html måste du först ta ställning till vilken standard koden ska utgå ifrån. Vi rekommenderar att i första hand överväga html5 eftersom det här finns en del attribut och element som ökar tillgängligheten jämfört med äldre standarder. Det bygger dock på att html5 används försiktigt. Det finns exempelvis problem med en del attribut och element där det dels inte finns stöd i alla webbläsare och dels inte finns ett homogent stöd bland olika hjälpmedel.

En viktig princip är också att effektivisera koden, det handlar bland annat om att bryta ut skript och stilmallar till egna filer och att effektivisera strukturen och formateringen.

!DOCTYPE

För att webbläsare, hjälpmedel och andra verktyg ska tolka koden korrekt måste de veta vilken standard den aktuella sidan är kodad i. Detta måste därför anges överst i koden på webbplatsens samtliga html-sidor med en !DOCTYPE-deklaration.

!DOCTYPE deklarerar enligt följande i html5:

```
<!DOCTYPE html>
```

Om ni väljer att följa xhtml i stället för html5 ska deklarationen innehålla hänvisningar till regeldokument för standarden också, så här ser en deklaration av xhtml 1.0 transitional ut:

```
<!DOCTYPE html PUBLIC "-//W3C//DTD XHTML 1.0  
Transitional//EN" "http://www.w3.org/TR/xhtml1/DTD/xhtml1-  
transitional.dtd">
```

Dtd-filen definierar exakt vilka element, attribut och olika värden som är tillåtna enligt standarden.

Html5

Om du väljer att följa html5 så ska du göra det med försiktighet eftersom stödet för

olika delar i standarden varierar mellan webbläsare och hjälpmedel. Ta in nya delar i html5 standarden när det ökar användarnyttan och det inte försvårar för användare.

Just nu bör du undvika html-elementen section och article om det inte finns särskilda skäl att använda dessa element. Anledningen är att dessa skapar en struktur som kan påverka sidornas rubrikstruktur. Olika hjälpmedel tolkar detta på olika sätt vilket gör att användare som är beroende av hjälpmedlen för att förstå sidornas struktur (exempelvis gravt synskadade användare) kan få olika rubrikstrukturer beroende på version på hjälpmedlet.

Tänk också på bakåtkompatibiliteten, om en något äldre webbläsare inte har stöd för html5 tekniken så ska det finnas en fallbacklösning. Läs mer om detta på T1a ovan.

Följ vald standard

Det räcker inte att med !DOCTYPE deklarerar att en webbsida ska följa en viss standard. Det är även viktigt att faktiskt följa den standard som anges i koden. Standarden är framtagen för att alla utvecklare av webbplatser, webbläsare och hjälpmedel ska ha en gemensam källa att titta på för att säkra att innehållet på webbplatsen presenteras på ett optimalt sätt för besökaren.

Om webbplatsen inte följer standarden riskerar ni att användaren får problem att ta del av innehållet. Blir problemen alltför stora riskerar ni att helt stänga ute grupper av användare.

Det finns ett flertal olika valideringsverktyg för att kontrollera en webbplats kod. W3C har en egen html-validator som kan nås på adressen:

<http://validator.w3.org/>

Alla avsteg från vald standard resulterar inte i lika stora tillgänglighetsproblem. En del avsteg är allvarigare än andra. W3C pekar i wcag 2.1 ut fyra principer som koden som ett minimum måste följa:

- Använd kompletta start och avslutningstaggar.
- Ange inte samma id-värde på två olika element på samma sida.
- Ange inte samma attribut två gånger i samma element (exempelvis två alt-attribut i samma img-element).
- Nästla elementen enligt standarden.

Dessa betraktas som allvarliga och om de förekommer kan inte gränssnittet sägas uppfylla kraven i wcag 2.1.

Kommentar

Vi kan se att ni behöver validera er kod. Punkten är underkänd eftersom det förekommer fel på webbplatsen som enligt specifikationen är allvarliga. Ni bör sträva efter så felfri kod som möjligt, då det skapar minst problem för användarna.

På varje sida vi validerat får vi ungefär samma fel. Det beror på att felen ligger högt upp i kodstrukturen och genereras på varje sida. De allvarligaste felen har framförallt att göra med duplicerade id-värden på element men även att element nästlas felaktigt samt att element inte öppnas och stängs på ett korrekt sätt, se bilden nedan från W3C:s validator.

Error Duplicate ID `news-15689`.
From line 1400, column 13; to line 1400, column 46
`<div id="news-15689" class="news">` `</div>`

Error Element `style` not allowed as child of element `p` in this context. (Suppressing further errors from this subtree.)
From line 1625, column 295; to line 1625, column 317
`<style type="text/css">#time1`
Contexts in which element `style` may be used:
Where `metadata content` is expected.
In a `noscript` element that is a child of a `head` element.
Content model for element `p`:
[Phrasing content](#).

Error No `p` element in scope but a `p` end tag seen.
From line 1625, column 102025; to line 1625, column 102028
`</p>` `</div>`

Rekommendationer

- Använd unika id-värden på element.
- Följ vald standard och nästla element på rätt sätt.
- Öppna och stäng element på ett korrekt sätt.
- Validera koden regelbundet för att få en så felfri kod som möjligt.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 4.1.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 4.1.1 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R80 \(1\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R81 \(2\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R84 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.4.1.1](#)

HC80: Innehållets läsordning är logisk

✓ Inga fel funna

Bakgrund

När du styr layout och presentation med hjälp av css kan du positionera olika områden visuellt helt oberoende av exakt var de är placerade i html-koden. Hjälpmedel läser dock webbplatsens html-kod uppifrån och ned vilket innebär att presentationsordningen blir den ordning innehållet är lagt i koden och inte den visuella ordning som css-koden bestämmer. Innehållets ordning måste därför vara logisk och spegla den visuella ordningen.

Kommentar

Vi ser att innehållet på webbplatsen visas i en logisk läsordning. Inga fel funna.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.3.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.3.2 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R92 \(4\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.3.2](#)

Gränssnittets flexibilitet

RD10: Gränssnittet fungerar väl i olika skärmbredder

✓ Inga fel funna

Bakgrund

För de flesta webbgränssnitt är det rimligt att tänka sig att användaren ibland kommer att använda en liten och smal skärm och ibland en bredare. Då är det också rimligt att gränssnittet fungerar väl med olika skärmbredder.

Oftast är det vettigast att dela upp konceptet i tre huvudkategorier:

- Stora skärmar, vanliga desktopdatorer och bärbara datorer med normalstora skärmar.
- Mellanstora skärmar, exempelvis vanliga surfplattor eller bärbara datorer med små skärmar.
- Små skärmar, exempelvis mobiltelefoner.

Det kan finnas behov av en finare indelning beroende på gränssnittet, men det är viktigt att det fungerar väl i hela spektrat från små mobiler till stora desktopdatorer och att det fungerar både i stående och liggande visning.

Viktiga principer

Det finns olika principer och metoder som kan användas för att bygga responsiva lösningar. Om radlängder och ytor anpassar sig efter fönsterbredden är det bra, men det viktigaste är att gränssnittet är möjligt att använda i allt från smala skärmar till mycket breda skärmar och att presentationsordningen är logisk oavsett skärmbredd. Det innebär att hindra att textrader blir för korta så att de inte klarar av att visa hela ord, eller för långa. Textraderna ska inte visa mer än maximalt 70 tecken per rad inklusive mellanslag.

Så fort menyn kollapsar till en menyknapp ökar problemen för användaren. Därför är det viktigt att försöka behålla en meny där nivå ett är direkt synlig så långt som möjligt. Det innebär exempelvis att menyns nivå ett ska vara synlig i mellanstorleken så långt möjligt.

I första hand bör det vanliga gränssnittet fungera oberoende av skärmbredd, men i specifika situationer kan det vara önskvärt att erbjuda ett alternativt, förenklat gränssnitt för små skärmar. Då är det viktigt att användarna inte tvingas till en viss version utan att de kan välja det ordinarie gränssnittet även på små skärmar.

Detta löses genom att erbjuda en länk till det ordinarie gränssnittet från mobilversionen. Det kan också vara bra att erbjuda en länk till mobilversionen från det ordinarie gränssnittet trots att användaren sitter vid en stationär dator.

Exempelvis uppskattar en del användare med koncentrationssvårigheter den förenklade visningen i mobilversionen.

Kommentar

Vi ser att webbplatsen fungerar i olika skärmbredder och punkten bedöms med inga fel funna.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.4.8 \(AAA\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.4.8 \(AAA\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.4.10 \(AA\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R39 \(2\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R91 \(2\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.4.10](#)

RD30: Gränssnittet ska kunna visas och användas utan att användaren behöver skrolla i mer än en riktning

✓ Inga fel funna

Bakgrund

Det är omöjligt att förutse hur en användare väljer att visa eller att använda ett gränssnitt. Det innebär att gränssnittet måste vara flexibelt och anpassa sig till den skärmbredd som användaren väljer att visa det i. Gränssnittet ska vara responsivt och anpassa sig till användarens skärmbredd utan att innehåll eller funktioner går förlorade. Om innehållet eller funktioner inte ryms på användarens skärm är skrollning endast tillåten i höjdlöd eller sidled, men inte i båda riktningarna samtidigt. Gränssnittet måste fungera med denna förutsättning från minst 320 pixlars bredd eller 256 pixlars höjd. Ibland kan undantag vara nödvändiga för särskilt innehåll, exempelvis tabeller, diagram eller illustrationer.

Kommentar

Vi kunde använda webbplatsen med en sidbredd på 320 pixlar utan att behöva skrolla i mer än en riktning. Punkten bedöms med inga fel funna.

Kopplade riktlinjer

WCAG 2.1 - 1.4.10 (AA)

EN 301 549 - 9.1.4.10

RD40: Webbplatsen är fullt användbar och läsbar vid förstoring upp till och med 200 procent

✗ Underkänd

Bakgrund

En del webbläsare, exempelvis Internet Explorer, ger användaren möjlighet att anpassa textstorleken om texterna lagts in med relativa mått (exempelvis em och %). Denna inställning har idag hamnat i skuggan av den mer utspridda zoom-funktionen som förstörar allt, oavsett måttenheter på texten.

Det är inte längre ett krav att bygga webbplatsen med relativa mått, men det är viktigt att texten inte blir svår att läsa och funktionerna svåra att använda om användaren ändrat inställningarna för textstorlek i webbläsaren. Om webbplatsen byggs med relativa storlekar måste det alltså göras på ett bra sätt som inte förvränger visningen av sidorna i webbläsaren. Ett enkelt sätt att testa detta är att använda funktionen Textstorlek i Internet Explorer. Ta fram menyn (syns den inte

så tryck på Alt-tangenten) och välj "Visa" > "Textstorlek". Testa både "Störst" och "Minst".

Det måste också vara möjligt för användaren att zooma webbplatsen upp till 200 % utan att ytor lägger sig över varandra och gör texten svårläst eller funktionerna svåra att använda. Detta gäller inte enbart stora skärmar med HD-upplösning utan även på mindre skärmar och i mobiltelefoner.

Tänk också på att responsivt byggda gränssnitt ska anpassa sig när användaren zoomar. Det ska alltså även med zoom i ett responsivt gränssnitt gå att komma åt alla funktioner och all information. Det finns givetvis en gräns där en allt för liten skärm med allt för stor zoom inte fungerar men när användaren når dit ska denne fortfarande kunna zooma vidare även om det då kan innebära att användaren måste skrolla i sidled för att kunna läsa all text.

Du säkerställer att användaren kan zooma även i mobila enheter med följande kod i sidhuvudet:

```
<meta name="viewport" content="user-scalable=yes">
```

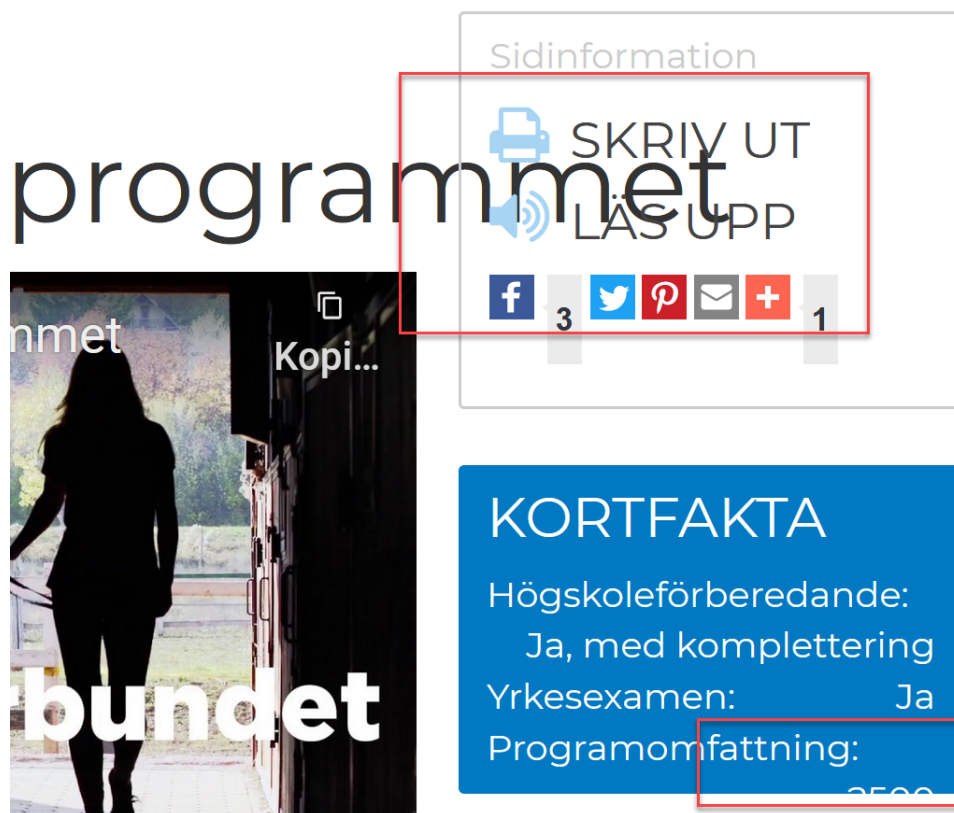
Attributet content kan innehålla många fler delattribut och tillhörande värden för att styra presentationen på olika skärmar. Användning av delattributet maximum-scale kan hindra användarens möjlighet att zooma även om du angett user-scalable=yes. Vi rekommenderar därför att du inte använder maximum-scale. Övriga delattribut har vi så här långt inte sett några problem med.

Den exakta lösningen för hur förstoring och ändring av fönsterstorlek ska hanteras måste skräddarsys från fall till fall, men här är några korta rekommendationer för vanliga webbgränssnitt:

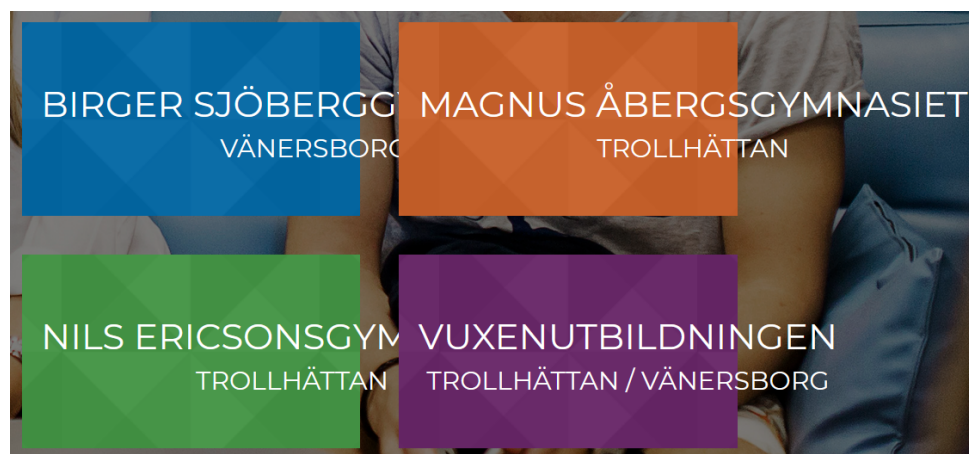
- Webbplatsen ska anpassa sig automatiskt efter fönsterstorleken, men det är viktigt att lägga in mekanismer som hindrar att radlängderna överstiger 70 tecken inklusive mellanslag eller blir så korta att inte hela ord kan visas.
- Om användaren ändrar textförstoringsfunktionen i webbläsaren ska det inte innebära att innehåll inte går att läsa eller funktioner inte går att använda.
- Förstoring via webbläsare med zoomfunktion ska minst fungera upp till 200 %.
- Vid förminskning av fönster eller textstorlek ska texten vara fortsatt möjlig att läsa och funktionerna möjliga att använda.

Kommentar

Vi ser att en del innehåll dels lägger sig över varandra eller blir avklippta när vi väljer att zooma webbplatsen till 200 procent. Exempelvis på sidan "Häst Naturbruksprogrammet", se bilden nedan i webbläsaren Firefox.

Ett annat exempel är på startsidan där länktexter blir avklippta vid 200 procents zoom i webbläsaren Firefox. Punkten bedöms därmed som underkänd.

Sidreferenser:

[Häst Naturbruksprogrammet](#)

Rekommendationer

- Säkerställ att inget innehåll går förlorat eller döljs om användaren zoomar webbplatsen upp till minst 200 procent.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.4.4 \(AA\)](#)

[WCAG 2.0 - 1.4.8 \(AAA\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.4.4 \(AA\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.4.8 \(AAA\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R34 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.4.4](#)

RD60: Användarna kan nå all information och använda alla funktioner oberoende av skärmentoriering

× Underkänd

Bakgrund

När innehåll presenteras för en användare ska det inte vara låst till en liggande eller stående vy. Användaren ska kunna välja hur innehållet visas. Ibland är det inte möjligt utan att syftet med funktionen går förlorat. Film och tabeller ska vara responsiva och kunna visas oavsett orientering, om det inte finns särskilda skäl. Film i fullskärmsläge kräver ofta att enheten har en liggande orientering, men ska kunna spelas upp även i stående orientering.

I olika situationer kan användaren behöva använda mobiltelefoner eller surfplattor i en särskild orientering, exempelvis om enheten fästs i en hållare på en rullstol. Gränssnittets orientering ska då anpassas efter användarens förutsättningar. En konsekvens blir att upplevelsen inte alltid blir optimal, men det ska fungera. Ett exempel på detta är filmvisning i stående vy.

Denna riktlinje gäller inte förändringar av innehåll eller funktioner på grund av bildskärmens storlek, utan gäller enbart skärmentoriering.

Kommentar

Vi ser att länkarna i sidhuvudet, se bilden nedan, inte går att nå i smal stående vy utan bara i smal liggande vy. Då funktionalitet går förlorad beroende av skärmentoriering bedöms punkten som underkänd.

Rekommendationer

- Se till att länkarna i sidhuvudet går att nå i smal vy, inte bara i liggande vy utan även i stående vy.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.1 - 1.3.4 \(AA\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.3.4](#)

Navigation & länkar

NL20: Gränssnittet kan styras med enbart tangentbordet både på mobil och stor skärm

× Underkänd

Bakgrund

Det finns en mängd olika sätt att styra en dator eller telefon på. Det finns olika lösningar för att flytta muspekaren, klicka och mata in text. Genom att göra gränssnittet möjlig att styra med mus, tangentbord och pekskärm har användaren möjlighet att själv välja styrlösning. För en del användare finns inga möjliga alternativ. En del användare kan inte använda ett vanligt tangentbord utan måste navigera med musen. Andra användare kan inte använda någon form av muslösning utan måste navigera med tangentbordet.

En grundprincip i wcag är att det ska gå att styra gränssnittet enbart med tangentbord, oavsett om det är på en stor eller liten skärm. För att kunna anses följa riktlinjerna måste det fungera.

Undantag från denna punkt kan göras om det exempelvis rör en funktion som inte på något rimligt sätt skulle gå att göra möjlig att använda oberoende av inmatningsenhet.

Vanliga problem

Undvik att lägga in funktioner som kräver att användaren klickar eller håller muspekaren över olika områden, exempelvis menyer som kräver att användaren hovrar med musen. Undvik också listor som uppdaterar sidan eller flyttar fokus så fort värdet i listan ändras. De här typerna av lösningar skapar stora problem

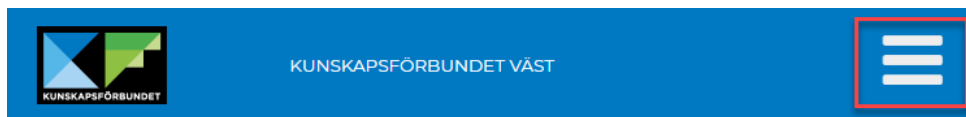
framförallt för personer som måste navigera med tangentbordet, men även för personer som har nedsatt precisionsförmåga eller som sitter i oroliga miljöer. Var också försiktig med att ändra interaktionsmönster som användaren är van vid. Exempelvis är användare som navigerar med tangentbordet vana vid att använda tabbtangenten för att flytta mellan länkar och formulärsubjekt, om då plötsligt användaren förväntas använda piltangenterna i stället kommer många användare att få problem.

Tänk också på att kombinationen med responsiv design och zoom inte sällan resulterar i en mobilvisning även för användare på desktop. Det är därför viktigt att det fungerar oberoende av inmatningsenhet även i mobilvisning.

Kommentar

Vi ser att användare som bara navigerar med tangentbord inte kan styra alla delar av gränssnittet. Det beror på att vissa knappar eller länkar inte är kodade som interagerbara element, utan är kodade som div-element eller span-element. Det gör att tangentbordsanvändare inte kan få fokus på dessa element.

Ett exempel är menyn i smal vy, se bilden nedan. Den är kodad som ett span-element och går därför inte att nå eller aktivera med tangentbordet. Den bör göras om till ett interagerbart element, förslagsvis knapp med button-elementet samt få en knapptext som kan uppfattas av ett uppläsande hjälpmedel.

Skolstart

Äntligen är det snart hösttermin igen. Vi vill hälsa alla nya och gamla elever välkomna till ännu ett år med mycket framtidslust och pepp.

Det här kommer orsaka problem för användare som kombinerar förstoring i

webbläsaren, vilket ofta leder till att webbplatsen går över till mobilläge, med tangentbordsnavigering. Men vi vet också att en del använder bluetooth-tangentbord till mobil eller platta. De kommer möta samma problem här, de kan inte öppna menyn.

Rekommendationer

- Gör menyn i smal vy nåbar med tangentbord genom att göra det till ett interagerbart element.
- Tabba igenom webbplatsen och se till att alla relevanta objekt är interagerbara och då går att nå med tangentbordet.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 2.1.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.0 - 2.1.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.0 - 2.1.3 \(AAA\)](#)

[WCAG 2.0 - 3.2.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.0 - 3.2.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 2.1.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 2.1.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 2.1.3 \(AAA\)](#)

[WCAG 2.1 - 3.2.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 3.2.2 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R129 \(1\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R130 \(1\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R143 \(1\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R144 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.2.1.1](#)

[EN 301 549 - 9.2.1.2](#)

[EN 301 549 - 9.3.2.1](#)

[EN 301 549 - 9.3.2.2](#)

NL30: Tangentbordsnavigationen följer en logisk ordning

✓ Inga fel funna

Bakgrund

När användare navigerar med tangentbordet kan denne inte styra ordningen på samma sätt som en användare som navigerar med mus eller pekskärm. I stället är det webbplatsen som styr navigationsordningen. Ofta handlar det här enbart om tabbordningen. Det vanligaste sättet att hoppa mellan objekt med tangentbordet är att trycka upprepade gånger på tabbtangenten, då flyttas fokus mellan webbplatsens olika länkar och formulärobject. Tabbordningen är normalt sett den ordning i vilket innehållet lagts i koden. Varje gång användaren trycker på tabbtangenten hoppar denne från en länk eller formulärobject till nästa.

Attributet `tabindex` kan användas för att styra tabbordningen. Det kan i enstaka fall finnas skäl att använda detta attribut för att exempelvis hjälpa till att hindra ett objekt från att få fokus, men alla objekt som användaren ska tabba till bör ligga i en logisk ordning i sidans struktur och då behövs inte `tabindex` för att styra ordningen.

`Tabindex` fungerar enligt följande:

- **`Tabindex = 0`** lägger till inaktiva objekt, exempelvis en `div`, i tabbordningen på det ställe de naturligt ligger i sidans struktur. Vår rekommendation är att i första hand använda html-element som i sig är interaktiva (exempelvis länkar och knappar), men i enstaka situationer kan det finnas behov av att låta användaren tabba till andra objekt och då ska `tabindex=0` användas.
- **`Tabindex > 1`** prioriterar objekten och ändrar navigationsordningen så att den inte följer sidans struktur. Ordningen blir från lägst nummer och uppåt. Efter att användaren kommit till objektet med högsta `tabindex` angivelsen så fortsätter tabbordningen från detta objekt i koden. Det gör att användaren inte kommer åt objekt som ligger tidigare i sidans struktur om de inte har `tabindex` angivet.
- **`Tabindex < 0`** gör att objektet inte går att tabba till, men att det kan få fokus genom skript. Används exempelvis för att med skript sätta fokus på ett felmeddelande så att det förmedlas till hjälpmedelsanvändare. Normalt sett används värdet `-1` för detta.

I en del funktioner navigerar användaren med andra tangenter också, exempelvis piltangenten för att flytta fokus mellan olika radioknappar. Det är viktigt att inte

enbart tabbordningen är logisk utan att även övrig tangentbordsnavigation har en logisk ordningsföljd.

Kommentar

Som vi tar upp i NL20 måste ni se till att alla objekt som går att komma åt med mus eller pekskärm även går att styra med tangentbordet. Utöver det har vi dock sett att tangentbordsnavigeringen följer en logisk ordning. Punkten bedöms med inga fel funna.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 2.4.3 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 2.4.3 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R136 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.2.4.3](#)

NL40: Fokus visas visuellt tydligt när användaren navigerar med tangentbordet

✖ Underkänd

Bakgrund

När användaren förflyttar sig med tangentbordet på en webbsida eller i en funktion måste det visuellt tydligt framgå var fokus är. När man exempelvis tabbar sig genom menyn kan det menyalternativ som just nu har fokus framhävas med en ram eller genom att färgerna inverteras. I en del funktioner kan man förflytta sig med piltangenterna och då gäller samma rekommendation: Det objekt som har fokus ska vara visuellt tydligt framhåvt.

Även dolda länkar och genvägar ska lyftas fram och visas visuellt när de får fokus vid tangentbordsnavigering.

Markeringen av fokus ska vara synlig. Det kan till exempel vara en något tjockare ram, en tjockare understrykning, invertering eller en bakgrundsplatta som dyker upp.

Kommentar

Vi ser inte att det finns någon fokusmarkering alls på webbplatsen vilket gör att punkten underkänns. När en fokusmarkering saknas innebär det att användare som bara navigerar med ett tangentbord inte kommer att se var de befinner sig när de navigerar och kan tro att de är vilse på sidan. Den här problematiken gäller även användare av förstorande system som då kan tappa bort sig.

Det är vanligt att man använder sig av webbläsarens egna fokusmarkör på

webbplatsen vilket än så länge är godkänt enligt WCAG. Webbläsarens fokusmarkering kan dock i vissa webbläsare vara för svag för att alla besökare lätt kan se den. Det kan också hända att kombinationer av webbläsarens fokusmarkering med färger på webbplatsen kan göra det svårt att se markeringen. Vi rekommenderar därför främst att man tar fram en egen fokusmarkering som syns tydligt och har bra kontraster mot bakgrunden.

Rekommendationer

- Lägg till en fokusmarkering på alla objekt som kan få fokus.
- Överväg att implementera en egen fokusmarkering med hjälp av CSS.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 2.4.7 \(AA\)](#)

[WCAG 2.1 - 2.4.7 \(AA\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R34 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.2.4.7](#)

NL50: Det finns genvägar för att underlätta navigering med tangentbord

✓ Inga fel funna

Bakgrund

För användare som navigerar med tangentbordet kan det vara besvärligt att behöva tabba sig igenom hela menystrukturen på alla sidor. Har man väl hittat den sida man sökte är det innehållet man är intresserad av.

För att underlätta för dessa användare ska det finnas genvägar på sidorna. Den vanligaste genvägen är förbi navigationen till sidans innehåll, men i olika sammanhang kan det också vara lämpligt med länkar tillbaka till sidans topp eller till olika menygrupper på sidan.

Denna typ av genvägar skapas genom att lägga in länkar som leder till element längre ner på sidan. Länkar direkt till innehållet förbi navigationen ska vara visuellt dolda men visas när användaren tabbar sig fram till dem.

Vanligast är att länka till innehållets inledande rubrik. Denna kan utformas så här:

```
<h1 id="content" tabindex="-1">Innehållets huvudrubrik</h1>
```

Tabindex="-1" används för att få ett korrekt uppförande i alla webbläsare.

Länkar till innehållet skapas som vanliga länkar men med tecknet # följt av målets

id-värde. Exempelvis:

```
<a href="#content" accesskey="s">  
  Hoppa till textinnehållet  
</a>
```

Skärmbilden nedanför visar ett exempel på en genväg till sidans huvudinnehåll på riksdagens webbplats.

Till sidans huvudinnehåll

SVERIGE
RIKSD

Start

Kommentar

Vi ser att ni erbjuder en genväg till sidans innehåll och bedömer punkten med inga fel funna.

Kopplade riktlinjer

WCAG 2.0 - 2.4.1 (A)

WCAG 2.1 - 2.4.1 (A)

Vägledning för webbutveckling - R75 (1)

EN 301 549 - 9.2.4.1

NL70: Snabbkommandon aktiveras inte bara med alfanumeriska tangenter

– Inte aktuellt

Bakgrund

Många användare styr gränssnittet helt eller delvis med tangentbordsnavigation och snabbkommandon. För en del användare med motoriska funktionsnedsättningar eller grava synnedsättningar är tangentbordet det primära sättet att styra gränssnittet. Även röststyrning innebär i många situationer att röstkommandon omvandlas till tangentbordskommandon, exempelvis kan en person som styr gränssnittet med rösten säga "tabb" för att hoppa till nästa länk,

något som innebär att hjälpmedlet skickar tangentbordskommandon "tabb" till gränssnittet.

Det är viktigt att genvägar och snabbkommandon inte bygger på endast siffror, bokstäver eller symboler eftersom det kan leda till att användare som navigerar med rösten eller tangentbordet av misstag råkar aktivera funktioner. Exempel på det kan vara att information raderas eller att användaren ringer upp kontakter av misstag.

Om den här typen av snabbkommandon används så måste något av följande vara uppfyllt:

- Det finns en mekanism för att stänga av snabbkommandon.
- Snabbkommandon går att ändra, så att de styrs av en annan tangent.
- Snabbkommandot är bara möjligt att använda när objektet som styr kommandot är i fokus.

Html-attributet `accesskey` omfattas inte av denna riktlinje eftersom den typen av snabbkommandon aktiveras tillsammans med Ctrl-, Alt- eller Commandtangenter.

Kommentar

Vi har inte sett några snabbkommandon av den berörda sorten på webbplatsen. Den här punkten är därför inte aktuell.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.1 - 2.1.4 \(A\)](#)

[EN 301 549 - 9.2.1.4](#)

NL90: Påbörjad klickhändelse ska kunna avbrytas eller ångras

✓ Inga fel funna

Bakgrund

Ett klick består av två delar, dels en ner-händelse och dels en upp-händelse. Ner-händelsen sker när användaren trycker ner sin musknapp eller sitt finger på skärmen. Upp-händelsen är när knappen släpps eller fingret lyfts från skärmen.

När användare navigerar i ett gränssnitt genom att klicka sig fram med musmarkör eller med en pekskärm, inträffar ibland oavsiktliga händelser, användaren trycker helt enkelt på fel ställe. Genom att undvika funktionalitet som sker när användaren klickar ner minskar de problemen. Låt istället funktionaliteten aktiveras när användaren släpper musknappen.

I vissa fall är det inte möjligt, exempelvis för en piano-app, där användaren spelar

på pianot genom att klicka ner på tangenterna.

Om en händelse måste aktiveras genom en ner-händelse så ska det om möjligt finnas en chans för användaren att ångra händelsen. Ett exempel på detta är många skärmtangentbord för mobiler. Genom att låta fingret vila på en bokstav dyker ett antal mindre vanliga bokstäver upp som baserar sig på den bokstav användaren vilat fingret över (exempelvis kan du skriva á â om du vilar med fingret över A-tangenten). Om användaren släpper skärmen utan att välja något skrivs inte heller något tecken.

Kommentar

Vi ser att en påbörjad klickhändelse kan ångras eller avbrytas och punkten bedöms med inga fel funna.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.1 - 2.5.2 \(A\)](#)

[EN 301 549 - 9.2.5.2](#)

NL100: Innehåll och funktioner ska kunna användas utan svåra gester

! Inga fel funna men kan förbättras

Bakgrund

Användare med nedsatt rörlighet i händer och fingrar har svårt att kontrollera den precision som ofta krävs för att styra ett gränssnitt. Det finns också inmatningstekniker där det inte går att göra komplexa gester, som ögonstyrning. Exempelvis är det mycket svårt eller omöjligt att göra gester som kräver mer än en beröringspunkt med ögonstyrning, och att åstadkomma en rörelsebana med brytarstyrning.

Det är därför viktigt att skapa gränssnitt som bygger på så enkla gester som möjligt, utöver de gester som krävs för att styra operativsystem och webbläsare. Det ska finnas alternativa sätt som gör det möjligt för dessa användare att enkelt styra gränssnittet utan komplexa gester. Användare med huvudmus eller ögonstyrning är inte hjälpta av kortkommandon via ett skärmtangentbord. Gester ska istället kompletteras med knappar som användaren kan trycka på.

Exempel på en typ av gränssnitt som bygger på gester är serverbaserade kartor där användaren genom att knipa ihop eller isär med två fingrar zoomar in respektive ut i en karta. En annan gest är att med två fingrar i sid- eller höjdlid flytta det geografiska området som visas i kartan. Alternativet för användare med nedsatt motorik är att zoomningsfunktionen kan styras med knappar: plus för att zooma in och minus för att zooma ut. Knappar för höger, vänster, upp och ner låter användaren titta och panorera i kartan för att ändra det geografiska området.

Kommentar

Vi ser att ni använder er av serverbaserade kartor på webbplatsen, exempelvis på sidan "Kontakta Kunskapsförbundet". Där informeras användare i mobilen att navigera med två fingrar för att förflytta sig i kartan. För användare med motoriska nedsättningar kan detta vara svårt att göra, kartan bör därför kompletteras med pilar för att panorera vilket gör att kartan kan användas för både användare med motoriska nedsättningar och för användare som navigerar med tangentbord. Punkten bedöms med inga fel funna men kan förbättras.

Sidreferenser:

[Kontakta Kunskapsförbundet](#)

Rekommendationer

- Se över möjligheten att komplettera serverbaserade kartor med knappar för höger, vänster, upp och ner för att panorera i kartan.

Kopplade riktlinjer

WCAG 2.1 - 2.5.1 (A)

EN 301 549 - 9.2.5.1

NL110: Synliga beskrivningar av klickbara objekt beskrivs på liknande sätt genom uppmärkning i koden

✓ Inga fel funna

Bakgrund

Det finns många tekniker för att beskriva interaktiva objekt. För vanliga inmatningsfält används ofta en synlig ledtext i anslutning till fältet. Detta räcker oftast om ledtexten är inlagd på rätt sätt, men i vissa situationer används också visuellt dolda beskrivningar inlagda med exempelvis aria-label. Det kan finnas många skäl till att lägga in en visuellt dold beskrivning. Det kan exempelvis handla om att en användare som inte ser gränssnittet behöver en utökad beskrivning av fältet.

När dolda beskrivningar används är det dock viktigt att de inkluderar även det som visas visuellt. Ett objekt med en etikett som innehåller texten "Köp" eller "Läs mer", eller en bild som illustrerar objektets funktion, ska i den visuellt dolda etiketten eller beskrivningen inledas med samma text. En knapp med beskrivningen "Köp biljett" ska exempelvis också inledas med formuleringen "Köp biljett" i attributet aria-label eller aria-labelledby.

Användare med kognitiva eller grava motoriska funktionsnedsättningar kan använda rösten för att styra ett gränssnitt, istället för att använda tangentbord eller pekdon för att navigera. När visuellt synliga och dolda etiketter stämmer överens fungerar även röststyrning på ett bra och förutsägbart sätt.

Kommentar

Vi ser att synliga beskrivningar beskrivs likadant i koden och punkten bedöms med inga fel funna.

Kopplade riktlinjer

WCAG 2.1 - 2.5.3 (A)

EN 301 549 - 9.2.5.3

NL120: Funktionalitet som aktiveras eller styrs genom rörelse kan inaktiveras och styras på andra sätt

– Inte aktuellt

Bakgrund

Mobila enheter kan förutom tangentbord och tal, även använda accelerometer, gyroskop och kamera som metod för inmatning från användaren, eller för att utföra en funktion i enheten.

För användare med motoriska funktionsnedsättningar är det problematiskt när funktioner i ett gränssnitt är baserade på rörelse. Det förutsätter att användaren kan röra fritt på sin enhet vilket exempelvis inte är möjligt för användare som har sin enhet monterad på sin rullstol. Om användaren inte erbjuds ett alternativ kan det vara omöjligt för vissa användare att styra ett gränssnitt. Därför ska gränssnitt, när det är möjligt, kunna styras med knappar, länkar och andra objekt som alternativ till rörelse.

Det finns undantag för funktioner som är beroende av rörelse för att fungera, exempelvis stegräknare och vattenpass.

Kommentar

Vi har inte sett funktionalitet som aktiveras eller styrs genom rörelse och punkten är inte aktuell.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.1 - 2.5.4 \(A\)](#)

[EN 301 549 - 9.2.5.4](#)

NL140: Markering av klickbara objekt och intilliggande färger ska ha en kontrast på minst 3,0:1

× Underkänd

Bakgrund

Det är inte bara text som behöver vara tydlig och ha tillräckliga kontraster i ett gränssnitt. Interaktiva objekt som knappar, länkar och formulärfält ska vara tydligt urskiljbara, även i dåliga ljusförhållanden. För att även användare med lättare synnedsättningar ska kunna urskilja gränssnittskomponenter, är det viktigt att ramar kring sådana objekt har goda kontraster mot intilliggande färger. Här ska kontrastvärdet vara minst 3,0:1.

Kontrastkravet mellan ram- och bakgrundsfärg gäller i flera situationer: när

användare markerar ett klickbart objekt eller formulärsobjekt, när ett objekt är i fokus när användaren styr med tangentbordet eller när användaren har valt ett specifikt objekt.

Kontrastkravet gäller inte komponenter vars utformning inte har anpassats eftersom utseendet på dessa bestäms av användarens webbläsare. Det gäller inte heller inaktiva komponenter.

Kommentar

Vi ser att formulärobject på er webbplats inte uppfyller WCAG 1.4.11 gällande kontrastvärdet 3:1. Kontrastvärdet på formulärfältens ramar är 1,6:1, se bilden nedan. För besökare med synnedsättning eller som befinner sig i dåliga ljusförhållanden är det viktigt att kontraster uppfyller kravet för att objekt ska kunna urskiljas.

E-post *

Vi ser också att plus- och minus-knapparna för att fälla ut och ihop områden har för låga kontraster på vissa sidor. På sidan "Elevboende" finns sådana områden, se bilden nedan, där kontrastvärdet är 2,3:1 vilket är underkänt.

Sidreferenser:

[Elevboende](#)

Rekommendationer

- Se till att formulärobject och klickbara objekt har ett kontrastvärde på minst 3:1.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.1 - 1.4.11 \(AA\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.4.11](#)

NL170: Länkgrupper och informationsområden är grupperade

! Inga fel funna men kan förbättras

Bakgrund

För att underlätta för användaren att identifiera grupper med objekt är det viktigt att det finns en tydlig gruppering i koden, exempelvis genom att menyer grupperas med hjälp av punktlistor. Då presenteras menylänkarna som en sammanhållen grupp även i hjälpmedel för gravt synskadade användare. I menyer där undermenyer är utfällda bör nästlade listor användas (listor i listor). Då blir även den hierarkiska strukturen möjlig att uppfatta för gravt synskadade användare.

I html5 finns elementet `nav` som ska användas för att ange vad som är navigation på sidan. Elementet ska omsluta både huvudmeny och undermeny, eller så ska två olika `nav`-element användas för att markera huvudmeny respektive undermeny. Elementet kan även användas för en större meny i sidfoten. Så här används det:

```
<nav> ... menylänkar ... </nav>
```

Landmärken

Wai-aria definierar olika landmärken (eller "landmarks" på engelska), som också används för att märka upp olika typer av innehåll på en sida. Dessa tillför ytterligare struktur för användare som inte ser gränssnittet.

Om du bygger med html5 ska du använda de element som finns i html5 i första hand. Du kan även lägga på olika roller, landmärken, för olika områden men det kan upplevas som störande om samma information finns i html-elementet.

Det vi menar här att `<nav>` aldrig ska kompletteras med `role="navigation"`, `<main>` ska inte kompletteras med `role="main"` och `<header>` respektive `<footer>` ska inte kompletteras med `role="banner"` eller `role="contentinfo"`.

Om båda används kan skärmläsare läsa upp informationen två gånger vilket blir störande för användaren.

Så här lägger man in landmärken:

```
<div role="search"> ... sökfunktion ... </div>
```

Använd följande landmärken där det är relevant:

- **role="search"**, som markerar sökfunktionen
- **role="main" eller <main>**, som markerar huvudinnehållet på sidan
- **role="complementary"**, som används för innehåll som kompletterar huvudinnehållet på sidan. Dit hör alla typer av "relaterad information", det vill säga den typen av innehåll som typiskt brukar ligga i högerspalten på sidan.
- **role="banner" eller <header>**, som används för sidhuvudet
- **role="contentinfo" eller <footer>**, som används för information om innehållet, exempelvis ett område med copyright-information och länkar till sekretessinformation.

Det finns fler landmärken:

- **role="application"**, som används för områden med applikationsliknande interaktion, exempelvis en texteditor. Undvik detta landmärke om du inte har mycket starka skäl till att använda det.
- **role="form"**, undvik detta eftersom det inte tillför något för användarna i dagsläget.

Information om wai-aria (W3C:s webbplats)

.

Kommentar

Vi kan se att ni använder landmärken för att gruppera innehåll på webbplatsen. Däremot använder ni i vissa fall både HTML5-element och wai-aria tillsammans vilket gör att användare med uppläsande hjälpmedel kommer att uppleva gränssnittet som onödigt pratigt. Se mer om detta under SW20. Det handlar om att ni kompletterar main-elementet med role="main" och footer-elementet med role="contentinfo". Dock omfattas inte hela sidfoten av footer-elementet idag utan bara en del av den vilket vi rekommenderar er att se över.

Vi ser också att ni använder er av role="navigation" för huvudnavigeringen. Funka rekommenderar dock att i första hand använda de HTML5-element som finns och komplettera med role-attributet där det inte finns.

Landmärken hjälper användare med uppläsande hjälpmedel att skapa sig en grovstruktur över webbplatsen och ska användas där de tillför nytta. Punkten bedöms med inga fel funna men kan förbättras.

Rekommendationer

- Ta bort role="main" från main-elementet och role="contentinfo" från footer-elementet.
- Låt footer-elementet omfatta hela sidfoten och inte bara en del av den.
- Använd nav-elementet för navigeringar.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.3.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.3.1 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R27 \(3\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.3.1](#)

NL190: Länkars mål framgår tydligt i sitt sammanhang

× Underkänd

Bakgrund

Tydligt formulerade länktexter hjälper alla användare att hitta rätt länk. En tydligt formulerad länk är också ofta en förutsättning för att gravt synskadade användare och en del användare med kognitiva funktionsnedsättningar ska hitta den information de söker. Länkar måste därför ge tydlig information om vilka sidor de leder till och vad det finns för typ av innehåll på de sidorna.

För en gravt synskadad användare är det omöjligt att få en visuell överblick av sidan. Det innebär att det inte med ett snabbt ögonkast går att identifiera de länkar som finns på sidan och vilka textstycken de är kopplade till. Gravt synskadade användare får istället ta sig runt på sidan och se vad som finns med stöd av sitt hjälpmedel, en så kallad skärmläsare.

Skärmläsaren presenterar bara den information användaren har fokus på. Är fokus på en länk läses bara länken upp, inte texten runt om. Användaren kan inte visuellt koppla länken till någon text i närheten. Det gör att länken i sig måste ge all relevant information om var den leder.

Många hjälpmedel har dessutom en funktion som lyfter länkarna ur sitt sammanhang och presenterar dem i en separat länklista. Detta snabbar upp navigationen och gör det möjligt att snabbt hitta specifika länkar som "Logga in" eller "Kundvagn". När en länk tas ur sitt sammanhang hjälper det inte användaren om det bredvid länken står var den leder, utan länkens mål måste framgå av själva länktexten. Länkar som heter "Läs mer" är därför inte tillräckliga.

Länkade bilder måste ge all relevant information om länken i alt-texten (kallas även det ibland för "beskrivning" eller "tooltip" i olika publiceringsverktyg).

För e-postlänkar är det viktigt att själva e-postadressen framgår i länktexten och även information om mottagaren, exempelvis mottagarens funktion och/eller namn. Att e-postadressen framgår är viktigt för att användare som lånat en dator eller inte vill e-posta just nu, ska kunna kopiera adressen för att använda vid ett senare tillfälle.

Title-text

Lägg inte någon title-text (kallas ibland för "beskrivning" eller "tooltip") på länkar. Länktexten ska ge användaren all relevant information om länken. Tidigare har en del webbplatser kompletterat länktexterna med en title-text som visas när användaren håller muspekaren över länken. Den här lösningen går dock inte att ta till sig för exempelvis användare som navigerar med tangentbordet eller med en pekskärm.

Länkar är begripliga i sitt sammanhang

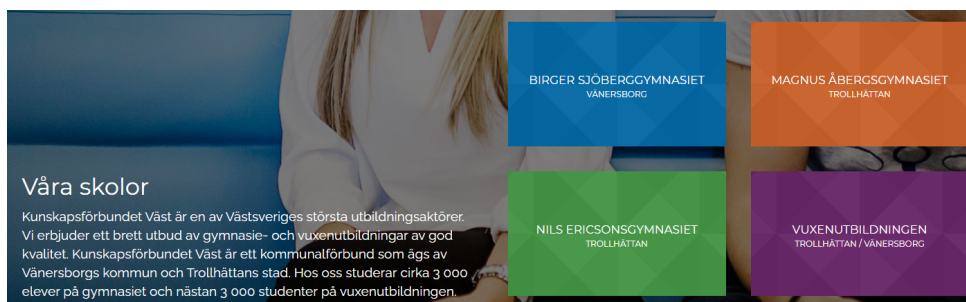
Wcag på nivå AA, kräver att länkarna är begripliga i sitt programmatiskt bestämbara sammanhang. Det innebär att länken ska gå att förstå tillsammans med annan text i samma html-element.

Det kan innebära att ett textstycke och en länk ligger i samma paragraf-element eller i samma list-element för att ta ett par exempel.

Det lättaste sättet att uppfylla kravet är också det som blir enklast för användarna; skriv länktexter som gör det enkelt att förstå länkens syfte oavsett sammanhang.

Kommentar

Vi ser att webbplatsen är inkonsekvent med hur länkar öppnas i nya fönster. Om man i menyn navigerar till "Våra skolor" och sedan väljer "Birger Sjöbergsgymnasiet" öppnas länken i ett nytt fönster. Samma länk en bit ner på startsidan, se bilden nedan, öppnas inte i ett nytt fönster utan i samma som man befinner sig i. Detta kan leda till att gravt synskadade användare och en del användare med kognitiva funktionsnedsättningar får onödiga problem att navigera på webbplatsen när de exempelvis inte förstår varför de inte kan gå tillbaka till förra sidan.

Vi ser även att ni på flertalet ställen på webbplatsen använder er av "Läs mer"-länkar, exempelvis på startsidan. Det är godkänt enligt WCAG då länkarna går att förstå i sitt sammanhang, men Funka rekommenderar utöver WCAG att ha beskrivande länktexter så att länkar går att förstå utanför sitt sammanhang. Exempelvis vid användning av en länklista med uppläsande hjälpmedel. Även länkarna till era sociala medier, se bilden nedan, saknar ett tillgängligt namn vilket de skulle kunna få med exempelvis en visuellt dold länktext eller med hjälp av attributet aria-label. Punkten bedöms som underkänd.

Rekommendationer

- Vara konsekventa med hur länkar öppnas i nya fönster. Om en länk öppnas i ett nytt fönster bör det stå med i länktexten.
- Undvik "Läs mer"-länkar, använd mer beskrivande länktexter.
- Ge länkarna till era sociala medier ett tillgängligt namn, exempelvis med en visuellt dold länktext eller med aria-label.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 2.4.4 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 2.4.4 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R5 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.2.4.4](#)

NL360: När samma meny eller länksamling visas på olika sidor ska sorteringen vara konsekvent om det inte skulle uppfattas som ologiskt av användarna

✓ Inga fel funna

Bakgrund

Ändra inte sorteringsordningen i listningar av länkar, verktyg eller menyer på olika sidor. Samma meny eller länksamling ska presenteras i samma ordning på alla ställen om det inte skulle upplevas som ologiskt för användaren.

Kommentar

Även om varje skola har sin egen meny ser vi att sorteringsordningen är konsekventa i dem och punkten bedöms med inga fel funna.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 3.2.3 \(AA\)](#)

[WCAG 2.1 - 3.2.3 \(AA\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R28 \(3\)](#)

[EN 301 549 - 9.3.2.3](#)

Färger & presentation

CP10: Texters förgrunds- och bakgrundsfärger ger tillsammans tillräckliga kontraster

✗ Underkänd

Bakgrund

För att besökaren ska ta del av innehållet på ett enkelt sätt är det viktigt att kontrasterna (egentligen ljuskontrast) mellan text och bakgrund är bra. På en kontrastskala som går från 1:1 (ingen skillnad) till 21:1 (svart på vitt) ska kontrasten vara minst 4,5:1.

För större text, som rubriker, räcker en kontrast på minst 3:1. Men vår rekommendation är ändå att hålla minst 4,5:1 för att texten ska vara tydlig för så många användare som möjligt. Stor text innebär 18 punkter/24 pixlar vanlig stil eller 14 punkter/18.5 pixlar fet stil.

För att mäta kontraster används en komplex formel som finns på W3C:s webbplats:

[Formel för kontraster \(W3C:s webbplats, engelska\)](#)

Om du inte själv vill sitta och räkna på detta rekommenderar WAI bland annat

verktyget "Contrast Analyser" som kan laddas ned kostnadsfritt från Paciello Groups webbplats:

[Contrast Analyser \(the Paciello group webbplats, engelska\)](#)

Kommentar

Vi ser att ni har bra textkontraster på stora delar av webbplatsen men har hittat några avsteg. Texten i sidfoten har för låga kontraster gentemot bakgrunden, se bilden nedan. När vi mätte med ett kontrastverktyg var kontrasten 1,8:1 vilket är lägre än gränsvärdet på 4,5:1.

Vi ser också för låga kontraster på texten för publiceringsdatum i sökförslagen, se bilden nedan. Där är kontrastvärdet 1,9:1 vilket är för lågt. Detsamma gäller på de sidor där det finns brödsmulor, även de har ett kontrastvärde på 1,9:1 vilket är för lågt.

Sökresultat för:

Koll på kvalitén? | DEL 3

🕒 19 augusti, 2020

Under 2020 presenterar Kunskapsförbundets utvecklingsavdelning en serie krönikor om kvalitetsarbetet i Drömfabriken. Turen har nu kommit till förbundsstrateg Janne Aronsson!

Nyheter

För att WCAG 1.4.3 ska uppfyllas ska kontrastvärde mellan text och bakgrund vara minst 4.5:1, för större text gäller 3:1. Texter med låga kontraster är svåra att uppfatta för besökare med nedsatt syn. Vi bedömer punkten som underkänd.

Rekommendationer

- Se till att kontrasten mellan text och bakgrund är minst 4,5:1 för liten text och 3:1 för stor text på er webbplats.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.4.3 \(AA\)](#)

[WCAG 2.0 - 1.4.6 \(AAA\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.4.3 \(AA\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.4.6 \(AAA\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R34 \(1\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R126 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.4.3](#)

CP20: Grafiska objekt som förmedlar information, och texter som förekommer i bilder, illustrationer och filmer har tillräckliga kontraster

× Underkänd

Bakgrund

Kontrasterna i illustrationer, diagram, bilder, ikoner och filmer ska vara bra. Användaren ska kunna se och tolka den grafiska informationen även i dåliga ljusförhållanden och med en lättare synnedsättning. Sträva därför efter så goda kontraster som möjligt. Gränsvärdet när det gäller kontraster i den här typen av material ska vara minst 3:1 enligt WCAG 2.1. Värdet avser färgen på det grafiska motivet mot bakgrunden. Ett undantag för kravet är när motivet är kompletterat med text.

Kommentar

Vi ser att ni på vissa ställen har kontraster för grafiska objekt som understiger tröskelvärdet för godkända kontraster och punkten bedöms som underkänd. Ni använder ikoner bredvid länkar för att göra det lättare för besökare att förstå vilken sorts länk det är vilket är väldigt bra. Exempelvis i områdena "Sidinformation" och "Dela eller skriv ut", se bilden nedan. Dock har ikonerna för svaga kontraster mot bakgrunden, när vi mätte med ett kontrastverktyg var kontrastvärdet 1,6:1 vilket är för lågt.

Sidinformation

SKRIV UT

LÄS UPP

2

ANITA BERG

Biträdande rektor, BF, EE, FT, VO

0521-72 18 31

E-POST

Vi ser samma problematik på sökresultatsidan där det finns ikoner för publiceringsdatum och kategori. Dessa har ett kontrastvärde på 1,9:1 vilket är under gränsvärdet på 3:1.

Sökresultat för:

Koll på kvalitén? | DEL 3

19 augusti, 2020

Under 2020 presenterar Kunskapsförbundets utvecklingsavdelning en serie krönikor om kvalitetsarbetet i Drömfabriken. Turen har nu kommit till förbundsstrateg Janne Aronsson!

Nyheter

Rekommendationer

- Justera så att grafiska objekt har ett kontrastvärde på minst 3,0:1.

Kopplade riktlinjer

WCAG 2.1 - 1.4.11 (AA)

EN 301 549 - 9.1.4.11

CP50: All information går att nå när användaren ställt in större avstånd mellan bokstäver, ord, rader eller stycken

✓ Inga fel funna

Bakgrund

För användare med dyslexi och nedsatt syn är det viktigt att kunna anpassa hur texterna visas. Det finns olika plugins för webbläsare som gör det möjligt att styra storlek, typsnitt och avstånd mellan rader, ord, tecken och stycken. Ändringar av avstånd i text ska kunna göras utan att funktioner blir oåtkomliga eller att innehållet döljs eller klipps av. Resultatet måste inte vara perfekt, men ändringar ska vara möjliga att utföra i användarens webbläsare och ska inte blockeras.

Användaren ska kunna ändra avstånd enligt de mått som anges nedan.

- Linjehöjd (line height) satt till minst 1.5 gånger fontens storlek
- Avståndet efter textstycken satt till minst 2 gånger fontens storlek
- Avståndet mellan bokstäver (letter spacing) satt till minst 0.12 gånger fontens storlek
- Avståndet mellan ord (word spacing) satt till minst 0.16 gånger fontens storlek

Kommentar

All information går att nå om användare väljer att öka avståndet i text enligt beskrivningen i bakgrundstexten och punkten bedöms med inga fel funna.

Kopplade riktlinjer

WCAG 2.1 - 1.4.12 (AA)

EN 301 549 - 9.1.4.12

CP60: Webbplatsen presenteras utan störande skärmflimmer och utan rörliga och blinkande element som ej går att stänga av

× Underkänd

Bakgrund

Precis som en orolig bakgrund till text kan störa uppmärksamheten kan även rörelser i gränssnittet dra till sig besökarens uppmärksamhet och göra det svårare att koncentrera sig på texten. Därför bör rörelser, blinkningar och flimmer undvikas. Om man vill ha detta ska det antingen stanna automatiskt inom 3 sekunder eller ska det finnas ett tydligt sätt att stanna rörelsen.

Notera också att blinkningar som är snabbare än 3 gånger per sekund aldrig är tillåtna.

Kommentar

På "Vuxenutbildningens startside", se bilden nedan, finns ett bildspel som växlar mellan olika bilder med några sekunders mellanrum. Det gör det svårare för användare med nedsatt koncentrationsförmåga att fokusera på annat innehåll på sidan.

Det här bryter mot punkt 2.2.2 i WCAG och vi underkänner punkten.

Ett sätt att lösa problemet och möta kraven i WCAG vore att skapa en funktion för att stoppa bildspelet. Stoppknappen måste då vara tydlig så att användare enkelt kan förstå dess syfte och hur de ska aktivera den.

Men vi skulle främst vilja rekommendera att ni tar bort bildspelen, eller gör så att de inte bläddrar automatiskt. Användare som vill se fler bilder kan då bläddra manuellt, medan andra användare slipper störas av att det växlar bilder.

Sidreferenser:

Rekommendationer

- Ta bort bildspelen från de sidor där de finns eller gör så att de inte bläddrar automatiskt eller lägg in en tydlig funktion för att stoppa bläddringen.

Kopplade riktlinjer

WCAG 2.0 - 2.2.2 (A)

WCAG 2.0 - 2.3.1 (A)

WCAG 2.0 - 2.3.2 (AAA)

WCAG 2.1 - 2.2.2 (A)

WCAG 2.1 - 2.3.1 (A)

WCAG 2.1 - 2.3.2 (AAA)

Vägledning för webbutveckling - R133 (1)

EN 301 549 - 9.2.2.2

EN 301 549 - 9.2.3.1

CP70: Sidorna har unika och relevanta sidtitlar

✓ Inga fel funna

Bakgrund

Sidans titel är det första som möter användaren. Den används också som text när användaren lägger in sidan bland sina favoriter och sökmotorerna använder sidtiteln när de indexerar sidor. Det är därför viktigt att webbplatsens alla sidor har unika sidtitlar som beskriver sidans innehåll och funktion på ett tydligt sätt.

Vi rekommenderar att du först i titeln anger sidans unika innehåll och att du därefter anger organisationens-/webbplatsensnamn.

Kommentar

Vad vi har sett har ni unika och relevanta sidtitlar på er webbplats och punkten bedöms med inga fel funna.

Kopplade riktlinjer

WCAG 2.0 - 2.4.2 (A)

WCAG 2.1 - 2.4.2 (A)

Vägledning för webbutveckling - R135 (1)

EN 301 549 - 9.2.4.2

CP110: Sidans huvudsakliga språk är angivet i koden

✓ Inga fel funna

Bakgrund

Huvudsakligt språk ska anges i koden på samtliga sidor. Detta gör det möjligt för uppläsande hjälpmedel att avgöra på vilket språk texten är skriven och därmed välja rätt röst för det aktuella språket. Huvudsakligt språk ska anges direkt i elementet html, överst i sidans kod.

I html5 anges huvudsakligt språk med lang-attributet:

```
<html lang="sv">
```

I xhtml anges huvudsakligt språk med attributet xml:lang="sv". Detta ska dock kompletteras med det äldre sättet att skriva för bakåtkompatibilitet (undantaget xhtml 1.1). Exempel:

```
<html xml:lang="sv" lang="sv">
```

Kommentar

Vi ser att ni har angett sidornas huvudsakliga språk på webbplatsen med attributet lang och punkten bedöms med inga fel funna.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 3.1.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 3.1.1 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R17 \(3\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R141 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.3.1.1](#)

CP120: Språk som avviker från sidans huvudsakliga språk är angivet i koden

× Underkänd

Bakgrund

När språkändringar görs i innehållet ska dessa märkas ut. Det kan exempelvis vara om det finns ett citat på sidan som är på ett annat språk eller om sidan ger information på ett språk men menyerna och webbplatsens struktur är på ett annat. Sådana ändringar ska anges i koden. Detta kan göras på de flesta element, exempelvis span, li, div, a och p. Enstaka termer och ord behöver inte märkas upp.

I html5 anges språk med lang-attributet:

```
<p lang="en">
```

Detta anger att stycket i fråga är skrivet på engelska. Attributet kan användas på alla html-element i html5.

I xhtml anges språk med attributet xml:lang="en". Detta ska dock kompletteras med det äldre sättet att skriva för bakåtkompatibilitet (undantaget xhtml 1.1). Till exempel så här:

```
<p xml:lang="en" lang="en">
```

Kommentar

Vi ser att ni har en "Translate"-funktion i sidhuvudet där man kan välja till vilket språk som webbplatsen ska översättas till. När man ändrar språk ändras även lang-attributet i html-elementet till ett korrekt värde vilket är väldigt bra.

Däremot har vi inte sett att lang-attributet används på de sidor där språket avviker från det huvudsakliga. Exempelvis på sidan "Kunskapsförbundets international work" där det engelskspråkiga innehållet bör märkas upp med lang="en".

Genom att definiera lang-attributet för element som är på avvikande språk ger det information till uppläsande hjälpmedel om hur uppläsningen ska göras vilket ökar förståelsen för besökare. Punkten bedöms som underkänd.

Sidreferenser:

[Kunskapsförbundets international work](#)

Rekommendationer

- Ange lang-attributet för text som avviker från sidans ordinarie språk, se bakgrundstexten ovan.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 3.1.2 \(AA\)](#)

[WCAG 2.1 - 3.1.2 \(AA\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R17 \(3\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R142 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.3.1.2](#)

Struktur & formatering

ST20: Områdesrubriker beskriver områdets funktion tydligt och kortfattat

✓ Inga fel funna

Bakgrund

Precis som rubriker i innehållet på sidan är det viktigt att områdesrubrikerna hjälper användaren. En områdesrubrik ska kort och så specifikt som möjligt återge vad området har för innehåll. Generiska rubriker som "Sidfot", "Relaterat" eller "Läs mer" fungerar inte bra. Försök i stället att använda mer konkreta rubriker som "E-tjänster", "Broschyrer och fördjupning" eller "Kontakt".

Kommentar

Vi ser att ni har områdesrubriker för områden och att de hjälper användaren och punkten bedöms med inga fel funna.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 2.4.6 \(AA\)](#)

[WCAG 2.1 - 2.4.6 \(AA\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R61 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.2.4.6](#)

ST40: Innehållsrubriker har täckning i texterna och lockar till läsning

✓ Inga fel funna

Bakgrund

Rubriken är det första som läsaren läser. Det kan också bli det enda som läsaren läser, om rubriken inte hänger ihop med texten på ett korrekt sätt eller leder till "fel" innehåll.

Därför är det viktigt att rubrikerna ger relevant information om den tillhörande texten. Rubrikerna bör innehålla det eller de viktigaste nyckelorden i texten. De ska också vara inbjudande, så att de lockar läsaren att läsa mer.

Både huvudrubriker och underrubriker bör vara korta, men de ska inte vara som en överskrift med bara ett eller två ord. Var hellre tydliga med vilket innehåll som kommer efter rubriken. Ofta är det bra att låta rubriker bestå av en hel mening, gärna med ett aktivt verb.

Kommentar

Vi ser att rubriker har täckning i texterna och lockar till läsning och punkten bedöms med inga fel funna.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 2.4.6 \(AA\)](#)

[WCAG 2.1 - 2.4.6 \(AA\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R61 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.2.4.6](#)

ST60: Text som visuellt fungerar som rubriker är också kodade som rubriker

✗ Underkänd

Bakgrund

Rubrikerna är något av det första som användaren ser och läser på en ny sida. Betydelsen av en bra rubriksättning är därför oerhört stor för att nå ut med informationen. Men alla användare kan inte se rubrikerna, en del är beroende av ett hjälpmedel för att ta till sig informationen. För att hjälpmedlen ska förstå vad som är rubriker på en sida och återge dessa till användaren krävs det att de är korrekt kodade med h-elementen.

Det är flera saker som är viktiga men en grundförutsättning är att det som ser ut som, och därför visuellt fungerar som, rubriker också är kodade med korrekta

rubrikelement.

I html kodas rubriker med elementen h1, h2, h3, h4, h5 och h6. Siffran indikerar nivån. Det går också att koda rubriker med wai-aria. Då ger man texten `role="heading"` och anger nivå med attributet `aria-level`. Vi avråder dock från det eftersom stödet inte är hundra procentigt bland hjälpmedlen och det ökar risken för problem.

Det finns ett undantag till den här punkten. Om du har rubriker som visas så fort sidan laddas och som ligger före innehållets huvudrubrik i strukturen så ska de inte kodas som rubriker. Exempel på detta är en visuell rubrik ovanför vänstermenyn på en webbsida där navigationen kommer före innehållet i strukturen. Den ska inte kodas som en rubrik. Däremot om du har en utfällande meny som bara visas när användaren klickat på en knapp eller länk, och den har visuella rubriker, då ska de vara kodade som riktiga rubriker.

Kommentar

Som regel är rubriker kodade med rubrikelement på webbplatsen, men vi har hittat några avsteg på främst artikelsidor som gör att vi underkänner punkten.

Det vi sett är att dessa rubriker är kodade med strong-element för att visuellt få dem att se ut som rubriker. Ett exempel är på sidan "Behandling av personuppgifter", se bilden nedan.

<h1>Behandling a

Vi behandlar personuppgifter

Dataskyddsförordningen (GDPR) gäller 2018. Förordningen kommer att innebära integritet. På den här sidan finns information om personuppgifter och vart du kan vända dig om personuppgifter.

Personuppgiftsansvarig (Organisation)

Kunskapsförbundet Väst
462 85 Vänersborg

Dataskyddsombud

Kunskapsförbundet Väst
462 85 Vänersborg
dataskyddsombud@kunskapsforbunde

Vad är personuppgifter

Med personuppgifter avses all informat

Ofta är detta redaktionella misstag där redaktören missat att markera texten som en rubrik och det borde relativt enkelt kunna åtgärdas.

Sidreferenser:

[Behandling av personuppgifter](#)

Rekommendationer

- Se över era artikelsidor och se till att alla visuella rubriker är kodade som rubriker.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.3.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.3.1 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R1 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.3.1](#)

ST80: Rubrikstrukturen inleds med en huvudrubrik och hoppar inte över nivåer

× Underkänd

Bakgrund

Rubrikelementen ska forma en korrekt struktur. Det innebär att första rubriken ska vara kodad som en h1-rubrik, den kan efter sig ha en annan h1-rubrik eller en h2-rubrik. En h2-rubrik kan återföljas av h1, h2 eller h3 och så vidare.

Exempel:

```
<h1>Huvudrubrik</h1>
  <h2>Underrubrik</h2>
    <h3>Rubriknivå 3</h3>
    <h3>Rubriknivå 3</h3>
  <h2>Underrubrik</h2>
```

Du får inte hoppa över nivåer (gå från h1 till h3 exempelvis), det leder till att användaren inte litar på strukturen och det blir svårt att förstå hur informationen hänger ihop.

Kommentar

Vi ser att ni behöver jobba med rubrikstrukturer på webbplatsen. På många sidor saknas det en inledande huvudrubrik, h1. Exempelvis på startsidan, se bilden nedan som visar en översikt över de första rubrikerna på startsidan.

<https://www.kunskapsforbundet.se/>

☐ 45 headings

<h1> (Missing heading)

<h2> (Missing heading)

<h3> <h3> Skolstart! Hösten 2020 </h3>

<h2> <h2> Senaste nytt </h2>

<h3> <h3> Koll på kvalitén? | DEL 3 </h3>

Vi har även sett att rubriknivåer hoppas över på flera sidor, se bilden nedan från sidan "Häst Naturbruksprogrammet".

<h1> Häst | Naturbruksprogrammet

<h2> (Missing heading)

<h3> (Missing heading)

<h4> Har du frågor om utbildningen är du välkommen att kontakta:

<h1> Postnavigering

<h2> (Missing heading)

<h3> Sidinformation

<h4> Dela

Detta leder till att användare av uppläsande hjälpmedel som använder rubrikstrukturen som ett sätt att skapa sig en mental bild av innehållet inte kan lita på den struktur som finns. Det handlar främst om användare som inte ser gränssnittet, alltså gravt synskadade. Punkten bedöms som underkänd.

Sidreferenser:

Häst Naturbruksprogrammet

Rekommendationer

- Inled alla sidor med en h1-rubrik.
- Hoppa inte över rubriknivåer för att få en korrekt rubrikstruktur.

Kopplade riktlinjer

WCAG 2.0 - 1.3.1 (A)

WCAG 2.1 - 1.3.1 (A)

Vägledning för webbutveckling - R105 (1)

EN 301 549 - 9.1.3.1

ST90: Rubrikstrukturen är logisk och återger innehållets hierarki

× Underkänd

Bakgrund

Rubrikstrukturen ska vara logisk och spegla strukturen i sidans innehåll. Inled alla sidor med en korrekt huvudrubrik (elementet h1) överst i innehållet. Därefter ska alla rubriker komma i en hierarkiskt korrekt ordning som återspeglar innehållets struktur. Tänk på att siffran inte ska återge hur viktig rubriken är utan hur den förhåller sig till övriga rubriker, är det en underrubrik till föregående rubrik, eller ska den ligga på samma nivå?

Föregående punkt handlar om att strukturen är formellt korrekt. Den här punkten handlar om att det är en struktur som faktiskt matchar innehållet på sidan.

Kommentar

Då vi har sett att rubrikstrukturen hoppar över nivåer i sidstrukturen, se ST80, påverkar det också hur väl innehållet matchar mot respektive rubriknivå.

Rubriker i sidfoten kan bilda en egen struktur som börjar med h1. Idag är rubrikerna i sidfoten kodade som h3-rubriker, se bilden nedan som visar en översikt av de avslutande rubrikerna på webbplatsen. Det innebär att de är underrubriker för närmaste h2-rubriken på alla sidor vilket inte stämmer med informationsstrukturen, eftersom det som ligger i sidfoten inte hör till sidornas huvudinnehåll.

<h2> Hur kan vi hjälpa dig?

<h2> Det här händer hos oss

<h2> Våra skolor

<h3> Följ oss på Facebook!

<h3> Kontakt

<h3> Om webbplatsen

<h1> Källtext

Rubrikstrukturen skall återspegla innehållets struktur för att det skall ge förståelse över sidans uppbyggnad för exempelvis användare med uppläsande hjälpmedel. Punkten bedöms som underkänd.

Rekommendationer

- Se över rubriknivåer i ST80.
- Korrigera rubriknivåer så att de matchar innehållets struktur.
- Skapa en egen struktur för sidfoten.

Kopplade riktlinjer

WCAG 2.0 - 1.3.1 (A)

WCAG 2.1 - 1.3.1 (A)

Vägledning för webbutveckling - R105 (1)

EN 301 549 - 9.1.3.1

ST120: Listor är korrekt kodade och används på rätt sätt

× Underkänd

Bakgrund

En del information passar att lägga in i listor. Det gäller exempelvis uppräkningslistor, definitionslistor och beskrivningar över olika steg i en process.

För att lägga in dessa listor ska de element som finns i html för ändamålet användas. Detta är en förutsättning för att ett hjälpmedel ska tolka och presentera dem som korrekta listor för användaren.

För att inleda en punktlista används elementet `ul`, för att inleda en numrerad lista används elementet `ol`. Varje listelement skapas sedan med elementet `li`.

För definitionslistor används elementet `dl` för att starta listan, `dt` för att ange den term som ska definieras och `dd` för att ge dess beskrivning.

Listor kan även användas för att strukturera menyn. Genom att lägga in menyn i en nästlad lista kan du förmedla menyens hierarki på ett rudimentärt sätt även för användare som inte kan se den.

Exempel:

```
<ul>
  <li><a href="bs.html">Barn & skola</a></li>
  <li><a href="bb.html">Bo & bygga</a>
    <ul>
      <li><a href="blov.html">Bygglov</a></li>
      <li><a href="proj.html">Aktuella
byggprojekt</a></li>
    </ul>
  </li>
  <li><a href="tur.html">Turism</a></li>
</ul>
```

Kommentar

Vi ser att det finns bra exempel på er användning av listor, till exempel i menyerna men vi har hittat avsteg som gör att punkten bedöms som underkänd.

På sökresultatsidan där sökresultaten presenteras borde de strukturellt ligga i en lista vilket de inte gör, se bilden nedan. För skärmläsaranvändare blir det svårare

att få en överblick av innehållet om det inte är kodat som en lista. Med list-elementet får användaren dessutom veta antalet listpunkter.

Kunskapsförbundet får 6 yrkeshögskoleutbildningar beviljade

🕒 26 januari, 2018

Besked från myndigheten för yrkeshögskolan under fredagen...

📰 Nyheter

Kunskapsförbundet's international work

🕒 17 oktober, 2017

Kunskapsförbundet takes an active part in international work as a tool for life-long learning

I bilden nedan visas ett exempel från startsidan där länkarna i det utfällbara området ligger i olika div-element, strukturen skulle här bli betydligt bättre om de var kodade som listor.

🔍 JAG STUDERAR	🔍 JAG ÄR FÖRÄLDER/VÅRDNADSHAVARE
🔍 Hur får jag kontakt med en studie- och yrkesvägledare? 🔍 Var hittar jag gymnasieskolans lärplattform? 🔍 Hur sjukanmäler jag mig på gymnasiet? 🔍 Hur lämnar jag synpunkter och klagomål? 🔍 Var får jag tag på skolblanketter? 🔍 Hur söker jag ersättning för resor vid distansutbildning?	🔍 Var hittar jag schema och skola24? 🔍 Vad serveras det för skolmat? 🔍 Var hittar jag poängplaner för de olika programmen? 🔍 Vart vänder jag mig om jag mår dåligt? 🔍 Hur skaffar jag en elevdator?
🔍 JAG ÄR ANTAGEN	🔍 JAG VILL SÖKA

Vi ser också att ni på flera sidor listar dokument och då använder tabellkod, se bilden nedan från sidan "Vår digitala anslagstavla". Detta står det mer om under TB40. När det är en upplisting rekommenderar vi att ni också bygger det med listelement, inte som en tabell. Det gör det lättare för besökare med skärmläsare att förstå att det är en lista, och hur lång den är.

Kallelser	
<table>	
<td>	Direktionens Kallelse 2020 06 23 Filstorlek: 158 KB, Filtyp: pdf, Uppladdad: 2020-06-15 08:08:21
Direktionens senaste protokoll	
<table>	
<td>	Direktionens Protokoll 2020 06 23 Filstorlek: 837 KB, Filtyp: pdf, Uppladdad: 2020-07-07 10:51:37
<td>	Direktionens Protokoll 2020 02 25 Filstorlek: 281 KB, Filtyp: pdf, Uppladdad: 2020-03-06 15:35:28
<td>	Direktionens Protokoll 2020 02 04 Filstorlek: 578 KB, Filtyp: pdf, Uppladdad: 2020-02-13 09:34:11
<td>	Direktionens Protokoll 2019 12 10 Filstorlek: 279 KB, Filtyp: pdf, Uppladdad: 2019-12-17 14:54:37
<td>	Direktionens Protokoll 2019 11 19 Filstorlek: 210 KB, Filtyp: pdf, Uppladdad: 2019-12-02 09:36:37
<td>	Direktionens Protokoll 2019 10 15 Filstorlek: 932 KB, Filtyp: pdf, Uppladdad: 2019-10-29 09:12:49

Sidreferenser:

Vår digitala anslagstavla

Rekommendationer

- Märk upp innehåll där uppräknningar sker som listor. Visuella listor ska vara kodade som listor.

Kopplade riktlinjer

WCAG 2.0 - 1.3.1 (A)

WCAG 2.1 - 1.3.1 (A)

Vägledning för webbutveckling - R104 (4)

EN 301 549 - 9.1.3.1

ST180: Stycken är skapade med elementet p och används på rätt sätt

✓ Inga fel funna

Bakgrund

För att lägga in textstycken på en sida ska elementet p användas. Detta gör dokumenten lättare att skumläsa med ett uppläsande hjälpmedel. Användaren kan då i många av dessa hoppa från stycke till stycke. Extra viktigt är detta givetvis i lagtexter där de olika styckena måste gå att särskilja från varandra.

Använd inte elementet br eller hr för att skilja textstycken.

Kommentar

Vi ser att p-elementet används för textstycken och punkten bedöms med inga fel funna.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.3.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.3.1 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R1 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.3.1](#)

ST200: Citat är markerade med q eller blockquote

– Inte aktuellt

Bakgrund

Märk upp längre citat med elementet blockquote.

Visuellt skapar elementet ett indrag i texten, något som en del publiceringssystem utnyttjar för att erbjuda en enkel funktion för indrag i texteditorn. Detta ska dock undvikas. Blockquote får bara användas för citat.

Använd elementet q för att märka upp och formatera kortare citat.

I både blockquote och q ska attributet cite användas för att ange en källa i form av en url om det finns en sådan källa.

Exempel:

```
<blockquote  
  cite="http://www.svt.se/vader/prognos_071224.html">
```

```
  <p>Det finns en 50-50 chans för snö i södra Sverige till  
  jul. Det bygger dock på att lågtrycket som nu ligger över
```

```
brittiska öarna styr norröver.</p>
```

```
</blockquote>
```

Kommentar

Vi har inte funnit några förekomster av textade citat och punkten är inte aktuell för bedömning.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.3.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.3.1 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R1 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.3.1](#)

Bilder

IM10: Text presenteras som text, inte som bilder av text

× Underkänd

Bakgrund

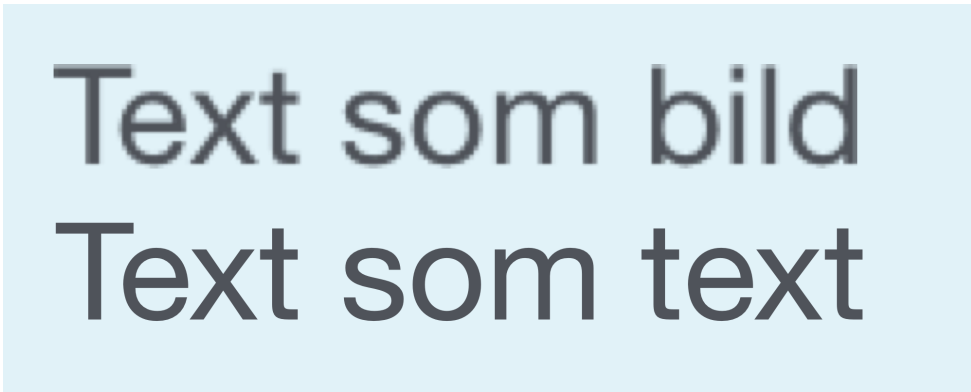
Bilder är på många sätt ett bättre sätt att kommunicera information på än vanlig text. Med bilder kan man åskådliggöra komplexa samband och svåra begrepp. Bilder underlättar även i det att de bryter av texten och får användaren att uppleva texten som mindre intensiv och jobbig.

Bilder av text

Bilder ska alltså användas där det är lämpligt, men de ska inte användas för att representera text. Ska text läggas ut i innehållet, menyerna eller på andra ställen på sidorna, ska texten läggas ut som ren text. Bilder av text skapar många gånger kraftiga tillgänglighetsproblem.

När bilder förstoras blir varje bildpunkt större, men text är inlagd som vektorer, något som gör att varje tecken blir uppbyggt av fler bildpunkter när texten förstoras. Skillnaden blir då att bilden av text blir kantig och ofta upplevs som suddigare medan vanlig text förblir skarp. Detta blir extra tydligt i förstorande hjälpmedel. Nedanför har vi lagt in två bilder, först en bild som föreställer en bild av text vilken alltså är skapad med pixelgrafik och nedanför denna en bild på riktig

text som alltså är skapad med vektorgrafik. Det är samma textstorlek och vi har sedan zoomat in 300 %.

Text som bild
Text som text

Ett annat problem med bilder av text är att texten i en bild inte kan anpassas av hjälpmedel för dyslektiker, den kan inte heller kopieras, något som en del hjälpmedel för denna grupp kräver. Även om man sätter en alt-text på bilden av text är det inte säkert att ett hjälpmedel för dyslektiker kan hantera detta.

Undantag

I vissa situationer kan det vara berättigat att använda text i en bild, det kan exempelvis gälla för organisationsscheman eller olika typer av flödesscheman där texten måste vara en del av bilden.

När text används i sådana bilder måste den göras minst dubbelt så stor som den vanliga texten på webbplatsen (detta eftersom texten i bilden inte kan förstöras på något bra sätt av webbläsare och hjälpmedel). Samtidigt måste kontrasterna vara bra, och bilden måste innehålla en alt-text.

Om inte denna beskrivning kan hålla all information som bilden visar måste det antingen finnas en utförlig beskrivning som läggs in via attributet longdesc eller en utförlig beskrivning i anslutning till bilden. Om det exempelvis rör sig om ett organisationsschema kan organisationen med dess olika avdelningar beskrivas i text under bilder. Använd rubriker och listor för att strukturera informationen på ett så tydligt sätt som möjligt.

Kommentar

Vi ser att ni på sidan "Vårt varumärke" har text som presenteras som bilder av text, se bilden nedan. Bilderna har alt-texter men de återger inte vad som står i bilderna vilket gör att en gravt synskadad skärmläsaranvändare inte kan ta till sig informationen. Punkten bedöms som underkänd.

VÅRT VARUMÄRKESLÖFTE

Baserat på ett personligt engagemang i en trygg omgivning, erbjuder vi individuellt växande och framtidslust genom kunskap, variation och kreativitet.

VÅRA KÄRNVÄRDEN

- TRYGGHET
- KOMPETENS
- VARIATION
- KREATIVITET
- FRAMTIDSLUST

Sidreferenser:

Vårt varumärke

Rekommendationer

- Presentera text som text, inte som bilder av text.
- Om ni använder text i bild behöver texten återges i alt-texten, se IM40.

Kopplade riktlinjer

WCAG 2.0 - 1.4.5 (AA)

WCAG 2.0 - 1.4.9 (AAA)

WCAG 2.1 - 1.4.5 (AA)

WCAG 2.1 - 1.4.9 (AAA)

Vägledning för webbutveckling - R128 (1)

EN 301 549 - 9.1.4.5

IM30: Likvärdiga textbeskrivningar finns för alla meningsbärande grafiska element på webbplatsen

× Underkänd

Bakgrund

För att hjälpmedel ska återge innehållet i bilder till användaren måste bilderna förses med en alternativ beskrivning. Detta görs vanligen med hjälp av attributet alt (kan i olika publiceringssystem kallas för tooltip eller beskrivning). Den alternativa beskrivningen ska kortfattat redogöra för bildens motiv. Ju viktigare bilden är för sidan och förståelsen desto mer ingående behöver beskrivningen vara.

Alt-texten ska hållas under 150 tecken, men ibland räcker inte det för att återge all information i bilden. Då måste alt-texten kort ange vad bilden visar och hänvisa till en längre beskrivning eller till motsvarande information. Exempelvis:

"Diagram över befolkningsutvecklingen i Sverige. Se tabell efter bilden".

Meningsbärande grafiska objekt är i princip alla bilder som innehåller information, illustrationer, fotografier, ikoner, bildknappar, bildlänkar och så vidare. Icke meningsbärande grafiska objekt är exempelvis streck, tomrum, färgade bakgrundsplattor och liknande. Sådana bilder ska i första hand läggas in med css. Länkade bilder, kräver lite extra eftertanke. Om du har en länk som bara består av en bild så måste bildens alt-text i första hand återge länkens mål. Om du har en länk som både innehåller en bild och en text måste du tänka på att länkbeskrivningen kommer att bestå av länktextern och bildens alt-text. Beroende på situationer kan du då behöva ha en tom alt-text. Det är exempelvis bara irriterande att höra: *Skrivare Skriv ut*, om du har en skriv ut länk med ikon.

Även om du har formulär och där använder input type="image" så ska denna ha en alt-text som förklarar objektets funktion. Notera dock att det oftast är bättre att använda input varianter som är anpassade för syftet, exempelvis är det bättre att använda input type="submit" eller ett button-element för knappar, snarare än en bild.

Använder du elementen figure och figcaption så ska bilden fortfarande ha en alt-text, exempel:

```
<figure>
  <img ... alt="Sverige år 1790" />
  <figcaption>
```

```
Figur 1 – Bilden visar sveriges utbredning 1790...  
</figcaption>  
</figure>
```

Kommentar

Denna punkt handlar om att alla meningsbärande bilder ska ha en textbeskrivning i sitt alt-attribut och det saknas tyvärr för många bilder på webbplatsen vilket gör att punkten underkänns.

Majoriteten av era bilder har ett tomt alt-attribut, se IM40. Ett tomt alt-attribut gör att vissa hjälpmedel, exempelvis en skärmläsare, ignorerar bilden eftersom den då uppfattas som dekorativ. Användare med grav synnedsättning får då ingen information om bilden eller vad den föreställer. Vi har dock inte sett några bilder som saknar alt-attributet helt och hållet.

Rekommendationer

- Alla meningsbärande bilder ska ha en alt-text som beskriver bildens motiv och syfte, se IM40.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.1.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.1.1 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R1 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.1.1](#)

IM40: Alt-texten beskriver bilden eller bildens syfte

× Underkänd

Bakgrund

Alla meningsbärande grafiska objekt ska innehålla en kort alternativ beskrivning (alt-text) som motsvarar bildens funktion i dokumentet. Alternativa beskrivningar ska:

- Beskriva bildens motiv
- Beskriva bildens funktion (ifall den är klickbar)

Bilder som huvudsakligen är av dekor-karaktär kan vara mycket kortfattat beskrivna. Bilder som förmedlar viktig information behöver beskrivas mer ingående.

Det är ofta bra om man beskriver vilken typ av grafiskt objekt som används. Till

exempel: "Stefan Johansson från Funka Nu AB, foto" eller "Gubbe som spikar med en hammare, illustration".

Grafiska objekt som inte är meningsbärande (exempelvis layout-element) behöver inte beskrivas. Det är däremot viktigt att säkerställa att det finns tomma alt-attribut på sådana objekt.

Kommentar

Vi ser att alt-texterna på era meningsbärande bilder mestadels är tomma. Alla meningsbärande grafiska objekt ska innehålla en kort alternativ beskrivning som förmedlar bildens syfte och motiv.

Tomma alt-attribut (alt="") används för dekorativa bilder men på exempelvis sidan "Buskort", se bild nedan, ska bilden ha en alt-text som återger bildens motiv för att användare som inte ser innehållet ska veta vad bilden föreställer.

Buskort

Här finner du information om hur du ansöker om buskort och kontantersättning för resor.

Vi har också sett att en del bilder har en alt-text som dock inte återger bildens

motiv. Exempelvis på sidan "SFI - Utbildning i svenska för invandrare", se bilden nedan, där bilden har alt-texten "swedenborg00_16". Punkten bedöms som underkänd.

SFI – Utbildning i svenska för invandrare

Svenskundervisning för invandrare (SFI) där alla invandrare får svenska språket.

Sidreferenser:

[Busskort](#)

[SFI - Utbildning i svenska för invandrare](#)

Rekommendationer

- Använd tydliga alt-texter som beskriver bildens syfte och motiv.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.1.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.1.1 \(A\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.1.1](#)

IM60: Klientbaserade bildkartor har textbeskrivningar för både länkar och bilder

– Inte aktuellt

Bakgrund

Bildkartor (eng. Imagemap) är bilder med klickbara områden i. Det finns två typer av bildkartor, klientbaserade och serverbaserade.

Klientbaserade bildkartor är i grund och botten bara en vanlig bild där ytor i bilden definierats som länkade områden. En serverbaserad bildkarta är en bild där du kan klicka var som helst i bilden och sedan skickas koordinaterna till servern som i sin tur bestämmer vad som ska skickas tillbaka till webbläsaren. Detta används exempelvis för många karttjänster där det går att zooma så som Google Maps och Eniro.

För användare med hjälpmedel utgör klientbaserade bildkartor ett mindre problem än serverbaserade bildkartor, det är en mycket enklare teknik och det är relativt enkelt att se till att alla områden får en lämplig beskrivning.

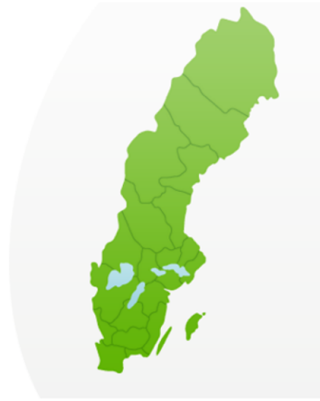
Tillgängliga, klientbaserade bildkartor

Den bild som används för bildkartan ska ha en kort beskrivning av vad bilden visar, precis som vilken meningsbärande bild som helst.

De olika klickbara områdena (area-elementen) ska beskrivas i attributet title, men kan som komplement även beskrivas i alt-attributet. Det går också som komplement att i anslutning till bilden lägga vanliga textlänkar till samma sidor som länkarna i bilden leder till. Beroende på hur små de klickbara områdena är kan det rent av bli nödvändigt med en lista med länkar parallellt till bildkartan. Så här kan det se ut:

Ja tack! Visa mig även information från:

- › Blekinge
 - › Dalarna
 - › Gotland
 - › Gävleborg
 - › Halland
 - › Jämtland Härjedalen
 - › Jönköpings län
 - › Kalmar län
 - › Kronoberg
 - › Norrbotten
 - › Skåne
 - › Stockholms län
 - › Sörmland
 - › Uppsala län
 - › Värmland
 - › Västerbotten
 - › Västernorrland
 - › Västmanland
 - › Västra Götaland
 - › Örebro län
 - › Östergötland
- › Jag vill inte se specifik information från något landsting/region

I exemplet kan användaren klicka på länet i listan eller i kartbilden till höger.

Så här kan koden för en enkel klientbaserad karta se ut. Här har vi valt både att använda alt-text och title-text i de klickbara områden eftersom stödet för de båda attributen varierat i elementet area:

```

<map id="Karta" name="Karta">

<area shape="poly"
coords="102,0,73,12,44,74,27,88,29,115,45,136,61,152,93,157,1
32,158,137,60,132,10,120,0" href="www.funka.com" alt="Se
projekt i norra Sverige" title="Se projekt i norra Sverige">

<area shape="poly"
coords="25,117,56,152,91,161,143,164,144,201,79,193,33,184,18
,165" href="www.funka.com" alt="Se projekt i mellersta
Sverige" title="Se projekt i mellersta Sverige">

<area shape="poly"
coords="15,165,27,180,80,192,140,204,138,247,18,249,4,171"
href="www.funka.com" alt="Se projekt i södra Sverige"
title="Se projekt i södra Sverige">
</map>
```

Kommentar

Vi har inte sett till några klientbaserade bildkartor på webbplatsen. Punkten är

därför inte aktuell.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.1.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.0 - 2.4.4 \(A\)](#)

[WCAG 2.0 - 2.4.9 \(AAA\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.1.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 2.4.4 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 2.4.9 \(AAA\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R1 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.1.1](#)

[EN 301 549 - 9.2.4.4](#)

IM70: Serverbaserade bildkartor används enbart när det ökar användarnytta och då erbjuds alternativa vägar att få fram motsvarande information på

✓ Inga fel funna

Bakgrund

Serverbaserade bildkartor kan ge ett stort mervärde till användarna. Det blir exempelvis mycket enklare att zooma ut och zooma in kartan där en adress är markerad och på så sätt orientera sig. Därför rekommenderar vi att du använder serverbaserade bildkartor när det finns ett mervärde för användaren. Det du måste tänka på är följande:

- Det ska gå att hantera kartan med tangentbordet
- Det ska finnas ett alternativt sätt att ta del av informationen som kartan förmedlar. Om det är en karta som visar var ett kontor ligger, ska adressen till kontoret också finnas i textform. Är det en karta med många olika intressepunkter måste det finnas en möjlighet att söka fram en intressepunkt och att lista intressepunkter i en textbaserad lista.
- Tillgängligheten i kartan behöver ses över. Det är omöjligt att inte till viss grad vara beroende av användarens förmåga att uppfatta färg i en karta, men med en genomtänkt användning av ikoner, färger och symboler kan kartan göras rimligt tydlig för så många som möjligt.
- Ha en uttänkt strategi för hur kartan ska fungera i mobila enheter. Användare som skrollar på pekskärm ska inte hamna i en oändlig skroll

eftersom kartan tar hela fönstret, det måste gå att skrolla nedanför kartan på sidan (om inte kartan utgör hela sidan).

Kommentar

Vi ser att ni använder serverbaserade kartor på webbplatsen, framförallt på sidor där det finns kontaktinformation. Dessa uppfyller kraven och det finns ett alternativt sätt att ta del av informationen som kartan förmedlar. Punkten bedöms med inga fel funna.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.1.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.1.1 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R1 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.1.1](#)

Formulär

FS10: Formulärobject är kodade med korrekt formulärskod

✓ Inga fel funna

Bakgrund

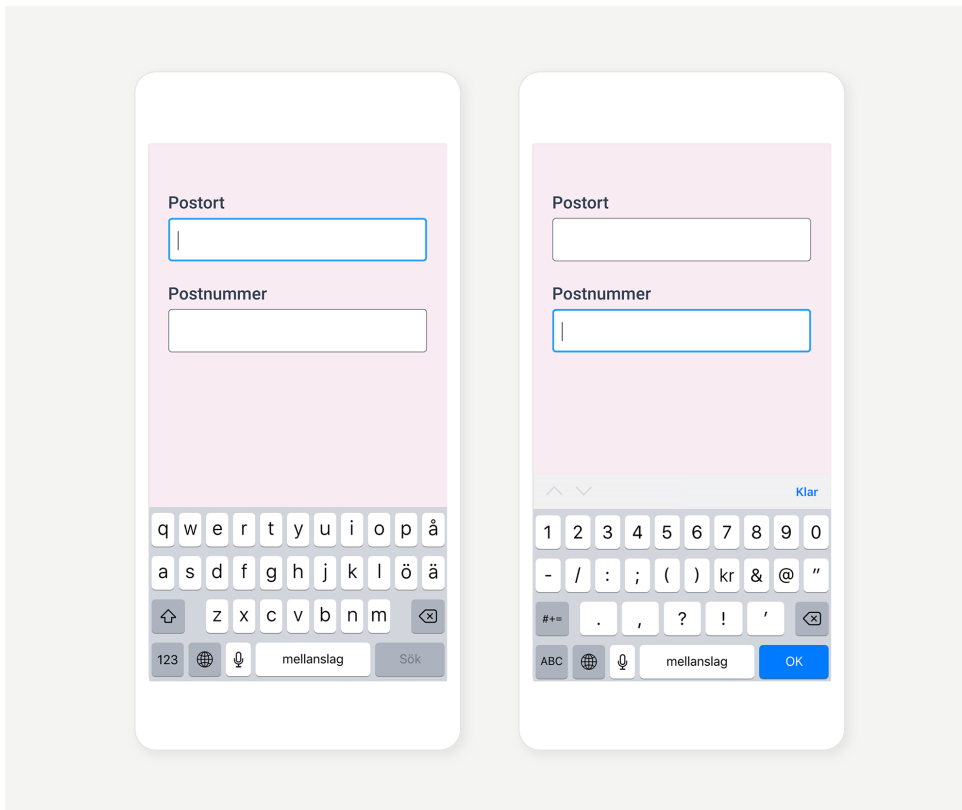
Det är viktigt att alla delar av ett formulär är inlagda som riktiga formulärobject då de annars inte presenteras tillsammans med övriga delar av formuläret i ett hjälpmedel. Ibland förekommer exempelvis knappar som är skapade som länkade bilder i stället för som korrekta formulärknappar. Då listas inte dessa bland övriga formulärobject och det blir onödigt svårt att skicka formuläret för en del användare.

Det är också viktigt att rätt typ av element används. I stället för att exempelvis använda kryssrutor men lägga in skript som hindrar att mer än en kryssruta är ikryssad åt gången så ska radioknappar användas.

I html5 finns flera nya typer av formulärobject. Dessa har många fördelar för användarna, inte minst i mobilen där tangentbordet kan anpassa sig efter den typ av information som ska matas in. Nedan ett exempel på hur olika typer av inmatningsfält ger upphov till olika tangentbord i mobilen.

```
<label for="postnummer">Postnummer</label>
<input type="number" name="postnummer" id="postnummer">
```

```
<label for="stad">Stad</label>  
<input type="text" name="stad" id="stad">
```


Kommentar

Vi har endast hittat ett fåtal formulär på webbplatsen men de formulärobject vi har sett är kodade med kod för formulärobject. Punkten bedöms med inga fel funna.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.3.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.0 - 4.1.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.3.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 4.1.2 \(A\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.3.1](#)

[EN 301 549 - 9.4.1.2](#)

FS50: Det finns ledtexter och instruktioner som beskriver för användaren hur och vad denne ska fylla i formuläret

Bakgrund

När användaren ska välja eller mata in uppgifter måste det finnas ledtexter och instruktioner som tydligt anger vad som ska väljas eller matas in. Instruktionerna ska också innehålla information om vilket format uppgifter ska anges i och annan viktig information som användaren behöver för att kunna mata in information på rätt sätt.

Kommentar

Vi ser att ni arbetar bra med ledtexter, instruktioner och format för inmatning i formulärsfält. Men vi har sett ett avsteg som gör att punkten blir underkänd.

Det handlar om den globala sökfunktionen där det saknas en ledtext. Vid sökfunktionen som ofta har platsbrist kan man dölja sökfunktionens ledtext visuellt, men så att det är uppfattningsbart för skärmläsaranvändare. Det finns olika sätt att göra det på. Ett är att skapa en skärmläsarklass i CSS som lägger texten utanför det som syns på skärmen. Helst ska ledtexten vara synlig för alla, det skulle framförallt gynna användare med kognitiva nedsättningar.

Vidare ser vi också att ni använder er av asterisker för att markera att fält är obligatoriska. Det är inte alla användare som vet vad en asterisk betyder och personer med nedsatt syn har svårt att uppfatta den lilla ikonen. Asterisken blir även uppläst som "stjärna" för användare med ett uppläsande hjälpmedel. Vi rekommenderar istället skriva i text att fältet är obligatoriskt eller om majoriteten av fälten är obligatoriska skriva ut vilka fält som är frivilliga.

Rekommendationer

- Skapa en visuell eller visuellt dold ledtext till sökfältet.
- Skriv i text att formulärobject är obligatoriska istället för att använda asterisker.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 3.3.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 3.3.2 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R55 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.3.3.2](#)

FS60: Ledtexter är knutna till respektive formulärobject

✓ Inga fel funna

Bakgrund

Ledtexten är den text som anger för användaren vad denne ska mata in i ett visst fält, vad en kryssruta/radioknapp har för betydelse eller vad användaren ska välja i en lista. Dessa ledtexter är ofta visuellt tydligt placerade nära formulärobjectet (textfältet/kryssrutan/radioknappen/listan/knappen) i fråga vilket gör att användare som ser sidan och kan läsa texten blir tydligt informerade om syftet med formulärobjectet.

För att detta ska fungera för användare som har behov av olika hjälpmedel för att ta till sig informationen måste det finnas en tydlig koppling i koden mellan ledtexten och formulärobjectet. Detta åstadkoms med elementet label. Använd label-element för att lägga in samtliga ledtexter. Label-elementen måste också kopplas korrekt till respektive formulärobject med attributet for som ska peka på formulärobjectets id.

Label-elementet ska inte enbart inkludera ledtexten utan också eventuell förtydligande och eventuellt felmeddelande som är knutet till formulärobjectet.

Notera att du bara ska ha 1 label-element per formulärobject.

Om gränssnittet kodas med html5 ska formulärfälten vara märkta med vilken typ av fält det rör sig om.

Exempel på formulär:

```
<form action="http://www.funka.com/survey" method="post">

  <label for="namn">Namn</label>
  <input type="text" name="namn" id="namn" />

  <label for="country">Land</label>
  <select name="selectCountry" id="country">
    <option disabled>Välj</option>
    <option>Norge</option>
    <option>Sverige</option>
  </select>

</fieldset>
```

```
<legend class="hidden">Godkänn</legend>
<label for="yes">
  <input type="radio" name="accept" id="yes">Ja, jag
godkänner</label>
<label for="no">
  <input type="radio" name="accept" id="no">Nej, jag
godkänner inte</label>
</fieldset>

<label for="comments">Kommentar</label>
  <textarea name="comments" id="comments">
</textarea>
  <input type="submit" value="Skicka svar" />
</form>
```

Koden genererar följande formulär:

Namn

Land

 ☐

Ja, jag godkänner

☐

Nej, jag godkänner inte

Kommentar

Skicka svar

Kommentar

Där vi har sett att ni använder er av ledtexter knyter ni label-element till formulärsobjekt via attributen for och id. Punkten bedöms med inga fel funna.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.3.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.0 - 2.4.6 \(AA\)](#)

[WCAG 2.0 - 3.3.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.0 - 4.1.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.3.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 2.4.6 \(AA\)](#)

[WCAG 2.1 - 3.3.2 \(A\)](#)

WCAG 2.1 - 4.1.2 (A)

Vägledning för webbutveckling - R55 (1)

EN 301 549 - 9.1.3.1

EN 301 549 - 9.2.4.6

EN 301 549 - 9.3.3.2

EN 301 549 - 9.4.1.2

FS70: Inmatningsfält i formulär går att identifiera genom korrekt uppmärkning i attributet autocomplete

✖ Underkänd

Bakgrund

Långa och komplexa formulär utgör ofta ett stort problem för många användare, inte minst användare med kognitiva funktionsnedsättningar. Ju enklare formulären är och desto mindre användaren behöver fylla i, desto mindre är risken för problem. Det är många grupper som har extra stora problem med formulär. Förutom användare med kognitiva funktionsnedsättningar utgör de också problem för användare med skrivsvårigheter och användare med grav synnedsättning. Attributet autocomplete gör det möjligt att underlätta för användare att fylla i formulärsfält som ska innehålla information som ofta återkommer, exempelvis namn, e-postadress och telefonnummer. Användaren behöver endast fylla i informationen vid ett tillfälle och kan låta webbläsaren spara informationen till nästa gång som användaren ska fylla i samma information i andra formulärsfält. Autocomplete används på inmatningsfält av olika typer som till exempel text, email, number, password.

```
<form action="/prenumerera.html">
Förnamn:<input type="text" name="fnamn" autocomplete="given-
name" />
Efternamn: <input type="text" name="enamn"
autocomplete="family-name" />
E-post: <input type="email" name="epost" autocomplete="email"
/>
<input type="submit" value="Prenumerera" />
</form>
```

Det finns ett 40-tal möjliga värden att använda i attributet autocomplete. I vissa

situationer är det inte önskvärt att webbläsaren fyller i formulärsfälten. Exempel på sådana situationer är när användaren ska ange en engångskod vid inloggning till en e-tjänst eller engångslösenord som skickas när ett lösenord behöver förnyas. Då kan den automatiska kompletteringen stängas av genom att sätta attributet autocomplete till off på specifika formulärsfält.

Hjälpmedel för personer med kognitiva funktionsnedsättningar kan fånga upp attributet autocomplete i formulärsfält och ge användaren en enklare och mer lättbegriplig beskrivning av den information som formulärsfältet ska innehålla. Ett exempel är när autocomplete sätts till värdet "tel" vilket ersätter eller kompletterar formulärsfältets ledtext med en telefon-ikon.

För att möta kravet på den här punkten ska formulärsfält som finns med i W3Cs lista "Input Purposes for User Interface Components" ha attributet autocomplete satt till de värden som anges i listan.

[Input Purposes for User Interface Components](#)

Kommentar

Vi har inte sett att ni använder attributet autocomplete i formulärfält där användare fyller i uppgifter om sig själv, exempelvis i formuläret på sidan "Ansökan - Inackorderingstillägg". Om ni implementerar det, korrekt satt till vilken typ av innehåll som ska fyllas in i fälten, gör ni det lättare för användare som har läs- och skrivsvårigheter eller användare med motoriska nedsättningar då de slipper fylla i uppgifter som återkommer. Punkten bedöms som underkänd.

Sidreferenser:

[Ansökan - Inackorderingstillägg](#)

Rekommendationer

- Använd attributet autocomplete för inputfält där användare fyller i uppgifter om sig själv.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.1 - 1.3.5 \(AA\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R52 \(4\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.3.5](#)

FS80: Utökade beskrivningar av ett specifikt formulärobjekt är kopplade till detta formulärobjekt

✓ Inga fel funna

Bakgrund

Det är inte alltid att det räcker med en vanlig ledtext för att förklara för användaren vad, hur och varför viss information i formuläret måste fyllas i. När det uppstår ett behov av en utökad förklaring, exempelvis för att förtydliga datumformat, eller varför du ber användaren att fylla i viss information, ska förklaringen vara kopplad till formulärobjektet lika entydigt som när det gäller den vanliga ledtexten.

Det enklaste sättet är att låta den utökade beskrivningen vara en del av label-elementet. Det är den mest robusta metoden. Du kan också jobba med wai-aria attributen `aria-labelledby` och `aria-describedby` men då kommer en del användare att missa informationen. Om det är ett problem eller ej måste redas ut från fall till fall eftersom det beror på situationen och vilka användare systemet riktar sig till.

Kommentar

Vi har sett att utökade beskrivningar ingår i ledtexterna och punkten bedöms med inga fel funna.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.3.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.3.1 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R101 \(3\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.3.1](#)

FS100: Viktiga formulär ger användarna möjlighet att läsa en sammanställning av informationen som ska skickas innan de bekräftar och skickar formuläret

! Inga fel funna men kan förbättras

Bakgrund

När en webbaserad funktion används för juridiskt bindande åtaganden eller för att föra över pengar är det extra viktigt att användaren faktiskt förstår vad som kommer att hända. Det är också lätt hänt att råka trycka på "OK" i en webbtjänst utan att vara säker på följderna. För att undvika onödiga problem bör användaren få möjlighet att i ett sista steg läsa igenom en sammanställning och bekräfta händelsen. Detta kan handla om:

- Juridiskt bindande åtaganden
- Ekonomiska transaktioner
- Lagrad information som ändras eller tas bort

Kommentar

På sidan "Ansökan - Inackorderingstillägg" finns ett längre formulär. Detta är endast en ansökan om just inackorderingstillägg men det är ett långt formulär med många uppgifter, bland annat bankuppgifter. Därför skulle vi rekommendera att det fanns en möjlighet att läsa en sammanställning av uppgifterna man angett eller att det åtminstone fanns ett mellansteg där man får bekräfta att man vill skicka in en ansökan eller har chans att avbryta. Punkten bedöms med inga fel funna men kan förbättras.

Sidreferenser

[Ansökan - Inackorderingstillägg](#)

Rekommendationer

- Lägg till en sammanställning av formuläret på sidan "Ansökan - Inackorderingstillägg" eller åtminstone ett mellansteg där man får bekräfta att man vill skicka in en ansökan.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 3.3.4 \(AA\)](#)

[WCAG 2.1 - 3.3.4 \(AA\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R71 \(3\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R77 \(2\)](#)

[EN 301 549 - 9.3.3.4](#)

FS120: Knappars funktion framgår tydligt

! Inga fel funna men kan förbättras

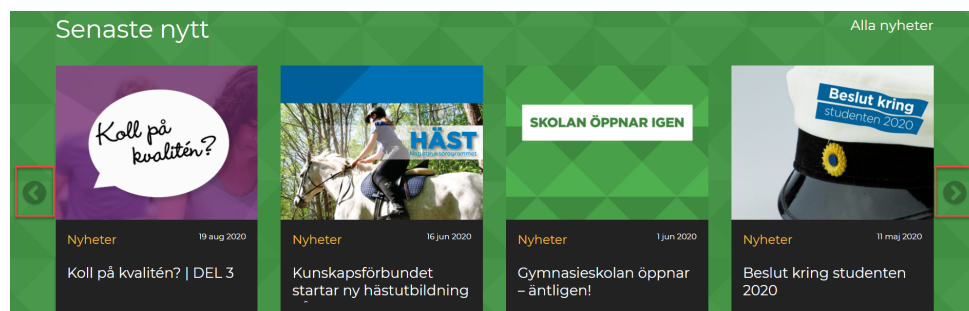
Bakgrund

Det är viktigt att användare förstår vad som kommer att hända när de klickar på en knapp. Knappar bör därför vara självförklarande så att användaren förstår deras funktion. En knapp som heter "OK" är exempelvis inte lika tydlig som en knapp som heter "Kommentera" eller "Prenumerera".

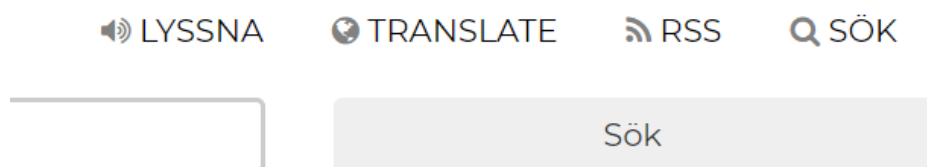
Kommentar

Vi ser att ni arbetar bra med knappar och dess knapptexter men vi har hittat ett par knappar på startsidan, se bilden nedan, som har knapptexter på engelska.

Knapptexterna är "Previous" och "Next" vilket borde ändras till de svenska motsvarigheterna. Vi bedömer punkten med inga fel funna men kan förbättras.

Vi ser också att ni har flera länkar som beter sig som knappar. Om en länk inte leder någonstans ska den istället vara kodad som en knapp eftersom knappar signalerar till användaren att något ska hända utan förflyttning. Exempelvis gäller detta länkarna i sidhuvudet, se bilden nedan.

Rekommendationer

- Ändra de engelska knapptexterna på startsidan till de svenska motsvarigheterna.
- Om en länk inte leder någonstans ska den istället vara kodad som en knapp.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.1.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.0 - 4.1.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.1.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 4.1.2 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R60 \(2\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.1.1](#)

[EN 301 549 - 9.4.1.2](#)

FS130: Delar i formulären är grupperade

× Underkänd

Bakgrund

Längre formulär måste delas upp och grupperas. Detta gör det enklare att se vilka delar som hör samman, både visuellt och i ett hjälpmedel. Grupperingar av objekt görs med hjälp av fieldset och legend.

Exempel på ett formulär med grupperingar:

```
<form action="http://funka.com/survey" method="post"
onsubmit="return checkForm(f);">
```

```
<fieldset>
```

```
<legend>Leveransadress</legend>
```

```
<label for="name1">Namn:</label>
```

```
<input type="text" name="name1" id="name1">
```

```
<label for="adress1">Adress:</label>
```

```
<input type="text" name="adress1" id="adress1">
```

```
<label for="pnum1">Postnummer:</label>
```

```
<input type="text" name="pnum1" id="pnum1">
```

```
<label for="ort1">Ort:</label>
```

```
<input type="text" name="ort1" id="ort1">
```

```
</fieldset>
```

```
<fieldset>
```

```
<legend>Faktureringsadress</legend>
```

```
<label for="name2">Namn:</label>
```

```
<input type="text" name="name2" id="name2">
```

```
<label for="adress2">Adress:</label>
```

```
<input type="text" name="adress2" id="adress2">

<label for="pnum2">Postnummer:</label>
<input type="text" name="pnum2" id="pnum2">

<label for="ort2">Ort:</label>
<input type="text" name="ort2" id="ort2">

</fieldset>

<input type="submit">

</form>
```

Så fort du har en grupp med radioknappar eller kryssrutor måste du använda fieldset och legend för att ge gruppen en gemensam beskrivning. Utan detta kan man lite förenklat säga att det är som att uppmana användaren att svara på en fråga utan att denne får höra frågan.

Kommentar

Vi har inte sett att ni använder er av fieldset och legend i era formulär för att gruppera innehåll. I längre formulär som det på sidan "Ansökan - Inackorderingstillägg" bör delar som hör samman grupperas av olika fieldset-element och rubriken till gruppen bör ligga i ett legend-element.

Vi ser inte heller att kryssrutor eller radioknappar är uppmärskta med fieldset och legend. För användare med uppläsande hjälpmedel, som behöver veta vilka kryssrutor eller radioknappar som hänger ihop strukturellt blir det ett problem när det saknas. Punkten bedöms som underkänd.

Sidreferenser:

[Ansökan - Inackorderingstillägg](#)

Rekommendationer

- Använd elementet fieldset för att gruppera formulärobject som hör ihop. Här menar vi i första hand grupper av radioknappar och kryssrutor men även delar i formulär som hör ihop.
- Använd elementet legend för att sätta en rubrik på gruppen.

Kopplade riktlinjer

WCAG 2.0 - 1.3.1 (A)

WCAG 2.1 - 1.3.1 (A)

Vägledning för webbutveckling - R53 (3)

EN 301 549 - 9.1.3.1

FS140: När fel uppstår meddelas det tydligt för användaren

× Underkänd

Bakgrund

Om det finns en möjlighet att göra fel kommer vissa användare att göra fel. Det är då viktigt att användaren får veta att något blivit fel.

Ge ett samlat felmeddelande överst

Det finns flera olika sätt att visa att ett fel har uppstått men för att så många användare som möjligt ska uppfatta det ska de flesta formulär erbjuda ett samlat felmeddelande överst. Detta ska tydligt ange:

- Att det blivit fel. Använd gärna både en rubrik och en ikon för att ange att det är ett felmeddelande.
- Vilka fel som inträffat. Gärna i form av en punktlista.
- Var felen inträffat. Namnge formulärsobjekten där felen finns.
- Om möjligt även vad användaren ska göra för att korrigera felen.

Beskriv felet vid respektive fält

På de platser i formuläret där det blivit fel behöver det finnas ett tydligt felmeddelande, gärna med en ikon. Även här ska felet beskrivas för användaren.

Vad kan jag göra mer?

Ännu bättre blir det om du även erbjuder livevalidering så att fel upptäcks under tiden som användaren fyller i fälten. Tänk dock på att inte alla användare kommer att se detta, det måste därför gå att skicka in formuläret även utan att användaren korrigerat felen. När användaren skickar in ska då ett samlat felmeddelande enligt ovan ges.

I det samlade felmeddelandet kan du med fördel också länka ner till de enskilda felen i formuläret, så att användaren slipper leta.

Andra typer av fel

Ett annat exempel på fel som kan uppstå är när användaren försöker ladda en sida som inte finns. Då måste webbplatsen ge ett tydligt felmeddelande som anger att sidan i fråga inte finns och ge användaren möjlighet att hitta informationen på annat sätt.

Kommentar

För formuläret på sidan "Ansökan - Inackorderingstillägg" meddelas ett felaktigt ifyllt inputfält genom webbläsarens egna felmeddelande via attributet required, se bilden nedan. Required-attributet är inte bra att använda tillgänglighetsmässigt eftersom meddelandet blir för generiskt för att vara hjälpsamt för användare som behöver det. Däremot ger det bra återkoppling för användare som är gravt synskadade, och använder uppläsande hjälpmedel, att något är obligatoriskt.

Kunskapsförbundet Väst. Begäran skall vara skriftlig och riktad till Kunskapsförbundet Väst, 462 85 Vänersborg.

Förnamn *

Fältet är obligatoriskt.

Efternamn *

Fältet är obligatoriskt.

E-post *

Fältet är obligatoriskt.

Om ni istället skapar egna felmeddelanden kan ni se till att det fungerar konsekvent över olika webbläsare och att felmeddelanden blir tydliga. Om ni gör det skulle vi också rekommendera att ni lägger in ett samlat felmeddelande överst i längre formulär, och sätter fokus på det när användaren klickat på skicka. Då en användare inte informeras om fel i formulär på ett tydligt sätt uppfylls inte WCAG 3.3.1 och punkten är underkänd.

Sidreferenser

[Ansökan - Inackorderingstillägg](#)

Rekommendationer

- Skapa egna felmeddelanden för formulärfält.
- Presentera ett samlat felmeddelande vid längre formulär.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 3.3.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 3.3.1 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R2 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.3.3.1](#)

FS150: Felmeddelanden knyts till respektive formulärsobjekt

✓ Inga fel funna

Bakgrund

När felmeddelanden läggs in i formuläret och avser ett specifikt formulärsobjekt eller en grupp med objekt (exempelvis en grupp med radioknappar) så måste det knytas till formulärsobjektet eller gruppen. Det görs normalt sett genom att lägga in felmeddelandet som en del av label-elementet eller legend-texten.

Eventuellt kan det innebära att felmeddelandet läggs in två gånger, en gång som visas visuellt och en som ligger dold i den befintliga ledtexten. I det läget är det bra att dölja det visuella felmeddelandet för hjälpmedel och se till att det visuellt dolda felmeddelandet läses. Det kan exempelvis göras så här:

Html-kod:

```
<label for="namn">Namn: <span class="dold">Fel: Du har missat  
att skriva in ditt namn</span></label>  
  
<input id="namn" type="text">  
  
<span aria-hidden="true">Du har missat att skriva ditt  
namn</span>
```

Css-kod:

```
.dold { position: absolute; left: -20000px;}
```

Givetvis är det bästa om du bara behöver lägga in felmeddelandet en gång och göra det synligt för alla.

Kommentar

Som det togs upp i punkt FS140 används attributet required för att ge felmeddelanden i formulär. Eftersom det attributet används på själva elementet finns det en koppling där. Och även om stödet för det attributet kan variera mellan olika hjälpmedel bryter det inte mot punkt 1.3.1 i WCAG. Punkten bedöms med inga fel funna.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.3.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.3.1 \(A\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.3.1](#)

FS170: Alla fel beskrivs med text

✓ Inga fel funna

Bakgrund

Felmeddelanden kan tänkas innehålla bilder eller till och med filmer, men det är viktigt att det alltid finns ett felmeddelande i form av text. Det räcker alltså inte med en ikon för att markera att något är fel, det ska alltid uttryckligen stå i text vad som är fel.

Kommentar

Vi ser att felmeddelanden beskrivs med text och punkten bedöms med inga fel funna.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 3.3.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 3.3.1 \(A\)](#)

[EN 301 549 - 9.3.3.1](#)

FS180: När det är möjligt ska det framgå hur felen kan åtgärdas

× Underkänd

Bakgrund

Beskriv så detaljerat som möjligt vad som är fel och hur användaren kan åtgärda det. Exempelvis kan du ge förslag på vad som kan tänkas vara fel, exempel:

Du måste ange en e-postadress som innehåller ett @-tecken

Istället för

Du måste ange en giltig e-postadress

Kommentar

Vi har inte hittat någonstans där det står specifikt hur ett fel kan åtgärdas utan endast webbläsarens inbyggda felmeddelanden om att fält är obligatoriska. Som vi nämner under FS140 rekommenderar vi er istället att skapa egna felmeddelanden som ni kan utforma på ett mycket tydligare sätt. Punkten bedöms som underkänd.

Rekommendationer

- Skapa egna felmeddelanden för formulärfält, se FS140, så ni kan skriva en tydligare vägledning över vad som är fel och hur användare löser det, exempelvis "Du måste ange en e-postadress som innehåller ett @-tecken".

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 3.3.3 \(AA\)](#)

[WCAG 2.1 - 3.3.3 \(AA\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R2 \(1\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R149 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.3.3.3](#)

Tabeller

TB40: Tabelldata är kodad med korrekt tabellkod

! Inga fel funna men kan förbättras

Bakgrund

Koda alltid tabeller med korrekt tabellkod. Det går idag att skapa tabeller som ser ut som tabeller men som inte är kodade som korrekta tabeller. Det finns också html5-roller och wai-aria attribut som kan användas för att skapa tabeller i stället för traditionell html-kod, men det är lösningar som idag inte fungerar bra för användare med hjälpmedel. Tabeller ska därför alltid byggas upp med elementen table, tr, td och th.

Kommentar

Vi ser att ni på flera sidor listar dokument och då använder tabellkod, se bilden nedan från sidan "Vår digitala anslagstavla". Det här är dock en layout-tabell som används för att styra presentationen, vilket numer är en föråldrad teknik. Informationen kan idag bättre styras med CSS och därmed också undviks komplextiet för användare med uppläsande hjälpmedel. Att använda tabellkod för layout bryter inte mot WCAG men är inget som rekommenderas. Punkten bedöms med inga fel funna men kan förbättras.

Kallelser	
<table>	
<td>	<td> Direktionens Kallelse 2020 06 23 Filstorlek: 158 KB, Filtyp: pdf, Uppladdad: 2020-06-15 08:08:21

Direktionens senaste protokoll	
<table>	
<td>	<td> Direktionens Protokoll 2020 06 23 Filstorlek: 837 KB, Filtyp: pdf, Uppladdad: 2020-07-07 10:51:37
<td>	<td> Direktionens Protokoll 2020 02 25 Filstorlek: 281 KB, Filtyp: pdf, Uppladdad: 2020-03-06 15:35:28
<td>	<td> Direktionens Protokoll 2020 02 04 Filstorlek: 578 KB, Filtyp: pdf, Uppladdad: 2020-02-13 09:34:11
<td>	<td> Direktionens Protokoll 2019 12 10 Filstorlek: 279 KB, Filtyp: pdf, Uppladdad: 2019-12-17 14:54:37
<td>	<td> Direktionens Protokoll 2019 11 19 Filstorlek: 210 KB, Filtyp: pdf, Uppladdad: 2019-12-02 09:36:37
<td>	<td> Direktionens Protokoll 2019 10 15 Filstorlek: 932 KB, Filtyp: pdf, Uppladdad: 2019-10-29 09:12:49

Sidreferenser:

[Vår digitala anslagstavla](#)

Rekommendationer

- Använd inte tabellkod för att skapa layout utan använd CSS, se HC20.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 4.1.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 4.1.2 \(A\)](#)

[EN 301 549 - 9.4.1.2](#)

TB50: Överskrifter till tabeller är kodade med elementet caption

× Underkänd

Bakgrund

Tabeller är en av de mest komplexa tekniker som finns för att presentera data inom html. För att en användare ska ha en möjlighet att förstå tabellen måste det finnas tydliga tabellrubriker som lagts in på ett korrekt sätt.

Om det inte finns särskilda skäl ska elementet caption användas för att lägga in en överskrift/rubrik till tabellen. Denna rubrik ska kortfattat förklara vad tabellen innehåller för information. Caption-elementet läggs överst i tabellen på samma nivå som tabellrader (tr-element):

```
<table>
  <caption>Flygpriser Stockholm-Luleå</caption>
  <tr>
    ...
```

Kommentar

Vi har sett att ni inte använder caption-elementet i de tabeller som är kodade med tabellkod. Det är främst viktigt för skärmläsaranvändare så de får kännedom om tabellens innehåll i överskriften. Punkten blir underkänd.

I de fall en tabell föregås av en rubrik är behovet av ett caption-element inte lika kritiskt, men tabellen nedan från sidan "El- och energiprogrammet" saknar en tydlig rubrik och därför blir caption-elementet extra viktigt.

INRIKTNINGAR

Automation

Elteknik - Installation

Elteknik - Distribution

År 1

År 2

År 3

<table>

<td> Gymnasiegemensamma ämnen	
<td> Engelska 5	<td> 100
<td> Idrott och hälsa 1	<td> 50
<td> Matematik 1a	<td> 100
<td> Svenska 1/Svenska som	<td> 100

Att tabeller föregås av en överskrift ger information både visuellt men även strukturellt för besökare. För besökare som visuellt kan ta del av sidan kan det vara möjligt att utläsa tabellens sammanhang. Men användare med uppläsande hjälpmedel kan enbart förlita sig på den programmatiska strukturen för att tolka informationen, där en tydlig överskrift ger möjlighet att tolka tabellens innehåll.

Sidreferenser:

[El- och energiprogrammet](#)

Rekommendationer

- Använd caption-elementet för att sätta en rubrik till tabeller.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.3.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.3.1 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R1 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.3.1](#)

TB60: Rad- och kolumnrubriker kodas med elementet th

× Underkänd

Bakgrund

För att användarna ska kunna tolka innehållet i tabellerna korrekt är det viktigt att tabellerna har tydliga kolumn- och radrubriker. Dessa rubriker ska inte bara vara visuellt tydliga, de måste också vara strukturellt rätt gjorda med elementet th. Th talar om att cellen är en "Table Header", alltså en tabellrubrik, till skillnad från elementet td som anger att cellen är en "Table Data cell", alltså en datacell. Alla tabellrubriker ska läggas in med elementet th.

Kommentar

Vi har sett att tabeller inte alltid har tabellöverskrifter, men det är också viktigt att tabeller har tabellrubriker. Tabellrubrikerna anger vilken sorts data som kommer att finnas i tabellens rad eller kolumn.

På sidan "Direktion", se bilden nedan, är kolumnrubrikerna i tabellen inte kodade med elementet th utan med elementet td vilket inte är korrekt. För att uppfylla WCAG 1.3.1 ska information gå att utläsa strukturellt med exempelvis uppläsande hjälpmedel, då är det viktigt att användarna får information om vad som är rubriker och inte för att kunna tolka innehållet. Punkten bedöms som underkänd.

PRESENTATION

Ledamöter och personliga ersättare i Kunskapsförbundets direktion är följ.

<table>	
<td> Ledamöter	<td> Ersättare
<td> Maud Bengtsson (S), ordförande	<td> Annelie Fredriksson (S)
<td> Madelaine Karlsson (S), vice ordförande	<td> Jonathan Svensson (S)
<td> Henrik Josten (M), 2:e vice	

Sidreferenser:

Direktion

Rekommendationer

- Använd th-element för rad- och kolumnrubriker för tabeller.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.3.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.3.1 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R98 \(4\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.3.1](#)

TB70: Attributet scope används för att ange riktning för samtliga rad- och kolumnrubriker

✖ Underkänd

Bakgrund

Tabellrubrikerna måste även knytas korrekt med de dataceller (och eventuella under-/mellanrubriker) som är underordnade rubriken. För enkla tabeller räcker det om tabellrubriken i attributet scope anger att den avser kolumnen (värdet "col") eller raden (värdet "row"). För tabeller i mer än två logiska nivåer krävs en mer avancerad uppmärkning.

Exempel på tabell med rad och kolumnrubriker:

```
<table>
  <tr>
    <td></td>
    <th scope="col">Frukt</th>
    <th scope="col">Grönsaker</th>
    <th scope="col">Bär</th>
  </tr>

  <tr>
    <th scope="row">Röda</th>
    <td>Persikor</td>
    <td>Rödbetor</td>
    <td>Jordgubbar</td>
  </tr>

  <tr>
    <th scope="row">Gröna</th>
    <td>Äpplen</td>
    <td>Isbergssallad</td>
```



```

        <td>Krusbär</td>
    </tr>

    <tr>
        <th scope="row">Gula</th>
        <td>Bananer</td>
        <td>Paprika</td>
        <td>Hjortron</td>
    </tr>

    <tr>
        <th scope="row">Blå</th>
        <td>Plommon</td>
        <td>Aubergine</td>
        <td>Blåbär</td>
    </tr>
</table>

```

;

	Fruktar	Grönsaker	Bär
Röda	Persikor	Rödbetor	Jordgubbar
Gröna	Äpplen	Isbergssallad	Krusbär
Gula	Bananer	Paprika	Hjortron
Blå	Plommon	Aubergine	Blåbär

Kommentar

Då vi inte sett att ni använder rubrikelementet th i era tabeller har vi inte heller sett att ni kompletterar elementet med attributet scope för att ange tabellrubrikens riktning i era tabeller. Punkten är underkänd.

För användare med gravt nedsatt syn eller dyslexi som använder uppläsande hjälpmedel för att ta del av innehåll i tabeller, underlättar det att förstå innehållet när riktningen anges med scope-attributet.

Rekommendationer

- Komplettera rubrikelementet th med attributet scope för att ange tabellrubrikens riktning.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.3.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.3.1 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R1 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.3.1](#)

TB100: Komplexa tabeller kompletteras med relevant kod

– Inte aktuellt

Bakgrund

Komplexa tabeller måste ha mer specifika kopplingar mellan rubriker och dataceller än enkla tabeller. Detta kan åstadkommas genom att på varje rubrik ange ett unikt id och att sedan i de olika cellerna referera till cellens rubriker i attributet headers.

I komplexa tabeller kan även logiska kategorier skapas med hjälp av attributet axis som används för att gruppera rubriker i gemensamma kategorier.

Exempel på en mer komplex tabell där rubrikcellerna och datacellerna kopplats samman:

```
<table>
  <tr>
    <th></th>
    <th colspan="2" id="birds">Fåglar</th>
    <th colspan="2" id="fish">Fiskar</th>
  </tr>

  <tr>
    <th></th>
    <th id="d071223a" headers="birds">Svenska</th>
    <th id="d071224a" headers="birds">Afrikanska</th>
    <th id="d071223b" headers="fish">Svenska</th>
    <th id="d071224b" headers="fish">Afrikanska</th>
  </tr>
```

```

<tr>
  <th id="oneColor">Enfärgade</th>
  <td headers="birds d071223a oneColor">Kråka</td>
  <td headers="birds d071224a oneColor">Svart drongo</td>
  <td headers="fish d071223b oneColor">Sill</td>
  <td headers="fish d071224b oneColor">Guldanthias</td>
</tr>

<tr>
  <th id="striped">Randiga</th>
  <td headers="birds d071223a striped">Grågäss</td>
  <td headers="birds d071224a striped">Härfågel</td>
  <td headers="fish d071223b striped">Abborre</td>
  <td headers="fish d071224b striped">Äkta kejsarfisk</td>
</tr>

<tr>
  <th id="dotted">Prickiga</th>
  <td headers="birds d071223a dotted">Jorduggla</td>
  <td headers="birds d071224a dotted">Rödgul barbett</td>
  <td headers="fish d071223b dotted">Bäckröding</td>
  <td headers="fish d071224b dotted">Muräna</td>
</tr>

</table>

```

	Fåglar		Fiskar	
	Svenska	Afrikanska	Svenska	Afrikanska
Enfärgade	Kråka	Svart drongo	Sill	Guldanthias
Randiga	Grågäss	Härfågel	Abborre	Äkta kejsarfisk
Prickiga	Jorduggla	Rödgul barbett	Bäckröding	Muräna

Om du har en så här pass komplex tabell bör du i första hand värdera att dela upp

den i flera, enklare tabeller eller att på annat sätt förenkla uppställningen så att du klarar dig med enbart scope för att associera rubriker och dataceller.

Kommentar

Vi kan inte se att ni använder komplexa tabeller och punkten är inte aktuell.

Kopplade riktlinjer

WCAG 2.0 - 1.3.1 (A)

WCAG 2.1 - 1.3.1 (A)

Vägledning för webbutveckling - R98 (4)

EN 301 549 - 9.1.3.1

Script & wai-aria

SW20: Använd wai-aria för att förmedla information som inte kan förmedlas med html och som ökar användarnyttan

× Underkänd

Bakgrund

Standarden wai-aria innehåller en uppsättning attribut som kan användas för att förtydliga olika html-objekts funktion, värde och roll. En del av det som ingår i wai-aria är sådant som det finns bra lösningar för i html5, då ska html-lösningen användas, men mycket i wai-aria är sådant som tydliggör och ökar tillgängligheten ytterligare utöver det som är inbyggt i html5.

Ett exempel där html5 och wai-aria överlappar gäller navigering. Du ska i första hand använda html5 attributet <nav> för att visa att något är en meny, men det finns en möjlighet i wai-aria att ange det här också genom attributet role="navigation". Vår rekommendation är alltså att i första hand använda lösningen som finns i html5.

Ett tydligt exempel på hur wai-aria ökar användarnyttan är attributet aria-expanded. Det här används på knappar som faller ut och faller ihop områden eller ytor, exempelvis ska meny-knappen för mobilmenyn ha aria-expanded. Genom att ange true för när menyn är utfälld och false för när menyn inte är utfälld kan du ge en indikation till användare som inte ser gränssnittet om menyn är utfälld eller inte.

Överanvänd inte wai-aria

Även om wai-aria innehåller mycket som är bra, så är det viktigt att inte

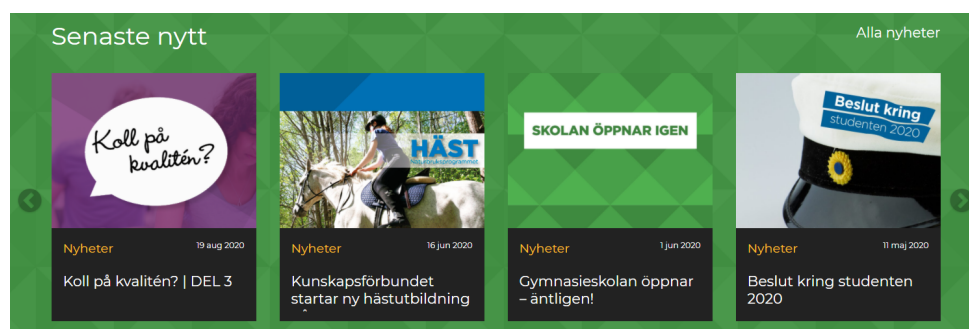
överanvända standarden. Du ska inte bara lägga till objekt om du inte vet att det ökar användarnyttan. Undvik att lägga på wai-aria om html-koden redan tydliggör funktionen, exempelvis är det onödigt att skriva `<button role="button">`, det riskerar bara att skapa dubbel uppläsning för användarna. Använd inte heller `role="menu"` och `role="menuitem"` för vanliga webbplatsmenyer, det här är tänkt för applikationer, exempelvis texteditorer, och användarna blir bara störda över att höra hjälpmedlen läsa "menyobjekt" för varje länk i menyn.

Kommentar

Vi ser att ni använder en del wai-aria på webbplatsen. Wai-aria kan vara användbart för användare med uppläsande hjälpmedel om det används rätt, överdriven användning leder istället till dubbel uppläsning och det gör det svårare att förstå sidans struktur eller sålla bland informationen.

Ni använder er av roller på semantiska HTML-element som inte tillför någon nytta. Det vi menar är `role="main"` på main-element och `role="contentinfo"` på footer-element som inte tillför något utan bara gör att uppläsande hjälpmedel kommer läsa upp det dubbelt, se mer under NL140. Tas dessa bort blir det inga problem.

För att lista era senaste nyheter på startsidan, se bilden nedan, ser vi att ni använder `role="listbox"` vilket kan gå bra om `role="option"` används för varje nyhet vilket det inte gör. Alltså är användningen inte komplett. `Role="listbox"` motsvaras av HTML-elementet "select" vilket innebär en drop-down ruta och det är troligen inte det som eftersträvas. Så här kan `role="listbox"` tas bort och varje resultat i listan kan presenteras i ett li-element i en ordnad lista istället.

Det saknas även information om dynamiska uppdateringar och statusförändringar med attributet `aria-live` på sidor när innehåll uppdateras utan sidomladdning, se mer under SW70.

Ett användbart attribut är `aria-expanded`, som ger information om att områden fälls ut eller ihop för användare med uppläsande hjälpmedel. Det är ett av de wai-

aria-attribut som har bäst stöd i hjälpmedel och webbläsare och som ni inte använder, se mer under SW100.

Då vi har sett att wai-aria användas felaktigt uppfylls inte WCAG 4.1.2 och punkten bedöms som underkänd. Wai-aria är användbart om det används på rätt sätt. Det är viktigt att inte överanvända utan endast använda där det tillför användarnytta. Här är det bra att testa med uppläsande hjälpmedel.

Rekommendationer

- Ta bort role="main" på main-element och role="contentinfo" på footer-element, se NL140.
- Ta bort role="listbox" på ytan där era senaste nyheter listas.
- Märk upp områden som uppdateras dynamiskt med aria-live, se SW70.
- Använd attributet aria-expanded på alla utfällbara objekt, se SW100.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 4.1.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 4.1.2 \(A\)](#)

[EN 301 549 - 9.4.1.2](#)

SW50: När nya element läggs in i sidan placeras de på rätt plats både visuellt och strukturellt

Inga fel funna men kan förbättras

Bakgrund

Ibland läggs nytt innehåll eller nya funktioner in i sidan utan att den laddas om. När det sker är det viktigt att den nya funktionen eller informationen uppträder på rätt plats både visuellt och strukturellt. Om ett sökresultat dyker upp i ett nytt område på skärmen när användaren börjar skriva i sökfältet är det viktigt att detta område är placerat visuellt tydligt där det hör hemma, men också på rätt plats i strukturen så att hjälpmedlen strukturellt presenterar informationen på rätt plats. Det bästa är om detta görs så att den nya koden injiceras på rätt plats, exempel:

```
<label for="sok">Sök:</label>
<input type="search" id="sok" />
<!-- Sökförslag läses in här -->
<input type="submit" value="Sök" />
```

Det finns andra sätt att lösa detta på också, exempelvis genom att med skript

känna av vad användaren gör och förflytta fokus så att effekten för användaren blir den samma. Hur det fungerar bör alltid testas praktiskt med de vanligaste hjälpmedlen.

Ett vanligt problem är också att ett nytt område visuellt placeras korrekt men hamnar sist på sidan i strukturen. Om ett hjälpmedel inte hittar något förrän efter sidfoten är det stor risk att användaren aldrig kommer att hitta det.

Kommentar

Vi ser att sökförslagen visuellt är placerade i anslutning till sökfältet i sidhuvudet men strukturellt ligger de placerade långt ned i kodstrukturen, efter sidfoten. När vi navigerar med piltangenterna får vi direkt fokus på sökförslagen, vilket är bra. Men för en mer robust lösning som säkerställer att det fungerar med olika hjälpmedel och webbläsare, är att placera sökförslagen i anslutning till sökfältet även strukturellt. Punkten bedöms med inga fel funna men kan förbättras.

Rekommendationer

- Lägg in sökförslagen direkt under sökfältet i kodstrukturen för en mer robust lösning.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.3.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.0 - 2.4.3 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.3.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 2.4.3 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R122 \(1\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R136 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.3.2](#)

[EN 301 549 - 9.2.4.3](#)

SW60: När nytt innehåll eller nya områden öppnas får användaren direkt fokus på detta

! Inga fel funna men kan förbättras

Bakgrund

Om ett täckande lager, eller ett nytt område öppnas dynamiskt på sidan är det viktigt att användarna direkt får fokus på detta (om det inte stör användaren).

Exempel på undantag är sökförslag. Användarens fokus ska inte flyttas automatiskt till sökförslagen så fort de dyker upp eftersom det skulle störa.

För en användare som navigerar med tangentbordet är det viktigt att direkt komma in i det nya lagret eller innehållet utan att behöva tabba till slutet av sidan.

Om det är ett formulär kan fokus sättas i det första fältet, annars ska första tabbsteget efter länken som öppnade lagret eller resulterade i att det nya området lästes in, leda in till första länken i området.

Tänk också på att läsordningen måste bli korrekt för användare med uppläsande hjälpmedel. När de fortsätter läsningen nedåt på sidan från den länk som öppnade lagret ska läsningen fortsätta inne i lagret i fråga. Detta kan kräva att du testat det med hjälpmedel.

Om det gäller meddelanden och dialogrutor bör wai-aria:s roller för meddelanden och meddelandedialoger användas. Om det är ett formulär bör det vara rollen alerdialog:

```
role="alerdialog"
```

Annars rollen alert:

```
role="alert"
```

[Information om wai-aria \(W3C:s webbplats\)](#)

Kommentar

Vi har sett att man får direkt fokus på områden som öppnas dynamiskt. Däremot ser vi att användaren inte får automatiskt fokus i sökrutans inmatningsfält, vilket känns som det rimligaste, när denne använder sökknappen utan måste tabba ett steg för att få fokus. Punkten bedöms med inga fel funna men kan förbättras.

Rekommendationer

- Sätt fokus i sökfältet när sökrutan aktiveras.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 2.4.3 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 2.4.3 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R136 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.2.4.3](#)

SW70: När status ändras informeras hjälpmedelsanvändare utan att fokusmarkeringen flyttas

× Underkänd

Bakgrund

Uppdateringar i gränssnittet som sker utan att sidan laddas om är särskilt svåra för användare med gravt nedsatt syn att uppfatta. Det kan vara att det sker en förändring i en pågående process, exempelvis en uppdaterad köplats på en webbplats för försäljning av konsertbiljetter. Det kan också handla om att informera användaren om hur många sökträffar som en sökning har resulterat i, eller validering av fel i ett formulär. Det är problematiskt för användaren att snabbt förflytta sig till en annan del av gränssnittet för att hinna läsa ett statusmeddelande innan det är inaktuellt eller har uppdaterats.

Exempel på statusändringar är:

- Information om antalet sökträffar i en sökning
- En förändring sker i en väntande applikation
- En förändring sker i en pågående process
- Fel uppstår i ett formulär

När ett statusmeddelande visas på skärmen ska användaren få information om det utan att behöva flytta sig till ett annat område på sidan. Attributen `role="alert"`, `aria-live` och `aria-busy` kan användas för att informera skärmläsaranvändare om statusmeddelandena som visas på andra delar av sidan än där användaren för närvarande befinner sig. Detta innebär att användaren får statusmeddelandena, utan att själv behöva leta efter förändringar eller att uppdatera sidan. Hjälpmedel för användare med kognitiva funktionsnedsättningar kan förtydliga, fördröja eller dämpa statusmeddelandena, beroende på vad användaren föredrar.

Din sökning på **tillgänglighet** resulterade i 538 träffar

→ Nya upphandlingskrav för **tillgänglighet** 2017

Den europeiska standarden för krav på **tillgänglighet** vid offentlig upphandling av IT-varor och tjänster ... EN 301 549, ligger till grund för de krav på **tillgänglighet** som gäller i Sverige från och med 1 januari

```
<div class="medium-12 columns">
<h2 aria-live="assertive" aria-atomic="true">
Din sökning på
<strong><mark>tillgänglighet</mark></strong>resulterade i 538
träffar
</h2>
</div>
```

Wai-aria-attribut kan användas i kombination för att göra det tydligare för användare att en statusuppdatering är särskilt viktig. Ett exempel på det är att använda attributen `role="alert"` och `aria-live="assertive"` i meddelanden som informerar användaren om att denne håller på att loggas ut.

Attributet `aria-live` har tre lägen som bestämmer hur hög prioritet en uppdatering i ett område ska ha:

- **Assertive** = Ett viktigt meddelande som ska avbryta hjälpmedlet så snart som möjligt.
- **Polite** = Ett mindre viktigt meddelande som ska presenteras om användaren gör en paus.
- **Off** = Ett meddelande som inte behöver presenteras för användaren.

Denna riktlinje gäller inte felmeddelanden i modala fönster, innehåll som visas eller döljs med utfällbara objekt eller innehåll som kräver inmatning från användaren. Information om cookies räknas alltså inte som ett statusmeddelande eftersom det ofta kräver att användaren bekräftar sitt samtycke.

Kommentar

Vi kan se att uppdateringar i gränssnittet sker utan att sidor laddas om och som inte hjälpmedelsanvändare får reda på. Exempelvis på sidan "EI- och

energiprogrammet" där ämnen och poäng laddas dynamiskt när användaren ändrar bland inriktningar och årskurser, se bilden nedan.

Automation	
Elteknik - Installation	
Elteknik - Distribution	

År 1	År 2	År 3
------	------	------

Gymnasiegemensamma ämnen	
Engelska 5	100
Idrott och hälsa 1	50
Matematik 1a	100
Svenska 1/Svenska som andraspråk 1	100
Summa poäng	350

Denna förändring behöver meddelas till framförallt användare med uppläsande hjälpmedel som till exempel gravt synskadade eller dyslektiker som kan få problem att notera förändringen. Detta kan fördelaktigt göras genom att märka upp området med `aria-live` eller `role="alert"`.

För en användare som visuellt inte kan ta del av gränssnittet behöver information som laddas dynamiskt och olika typer av statusförändringar märkas upp med `wai-aria`, för att informationen ska presenteras till uppläsande hjälpmedel. Då detta saknas uppfylls inte WCAG 4.1.3 och punkten är underkänd.

Sidreferenser:

Rekommendationer

- Märk upp områden som uppdateras utan sidomladdning med aria-live eller role="alert".

Kopplade riktlinjer

WCAG 2.1 - 4.1.3 (AA)

EN 301 549 - 9.4.1.3

SW80: Innehåll som visas när ett objekt får fokus är fullt användbart och nåbart tills användaren flyttar fokus

– Inte aktuellt

Bakgrund

Användare med förstorande hjälpmedel ser bara en liten del av skärmen i taget, vilket gör det svårt att överblicka stora områden. Det är även problematiskt för användare att hitta innehåll som ligger utanför det område som för närvarande förstoras. Användare som navigerar med mus eller tangentbord och förstorande hjälpmedel, som följer musmarkörens och tangentbordets rörelser, måste därför kunna flytta fokus utan att ett område försvinner. Denna riktlinje gäller både vid hover med musmarkör och fokus med tangentbordet.

Ett exempel på det här är megamenyer, alltså menyer som består av flera nivåer och presenteras i stora områden som visas när användaren hovrar över menyn. De täcker ofta annat innehåll och försvinner när användaren musmarkör går utanför området. För att användare med förstorande hjälpmedel ska kunna komma åt allt innehåll ska användaren kunna flytta fokus fritt inom området utan att det stängs. Användaren ska också ha möjlighet att stänga området på ett enkelt sätt, exempelvis med escape-tangenten.

Områden som inte skymmer annat innehåll behöver inte ha en stängningsmekanism. Ett exempel är menyer som istället för att öppnas i ett täckande lager, öppnas ovanför sidans innehåll som flyttas ner och placeras nedanför menyn. Inte heller felmeddelanden som beskriver inmatningsfel behöver ha en stängningsmekanism.

Denna riktlinje gäller inte modala fönster eller de tooltips som läggs in med attributet title eftersom dessa implementeras av själva webbläsaren.

Kommentar

Vi har inte sett till något innehåll som aktiveras vid fokus. Punkten är inte aktuell.

Kopplade riktlinjer

WCAG 2.1 - 1.4.13 (AA)

EN 301 549 - 9.1.4.13

SW90: När ett modalt fönster visas ska fokus stanna i modalen tills den är stängd

✓ Inga fel funna

Bakgrund

Om du använder modala fönster i ditt gränssnitt, är det viktigt att alla användare kan komma tillbaka till huvudinnehållet på ett enkelt sätt, utan att fastna i det modala fönstret.

En vanlig fel vid användning av modal fönster är att användaren med hjälp av tangentbord eller hjälpmedel kan hamna bakom fönstret trots att den inte är stängd. Med andra ord är det ett krav att användare som navigerar med tangentbord eller hjälpmedel bara kan orientera sig innanför fönstret tills att användaren har stängt det.

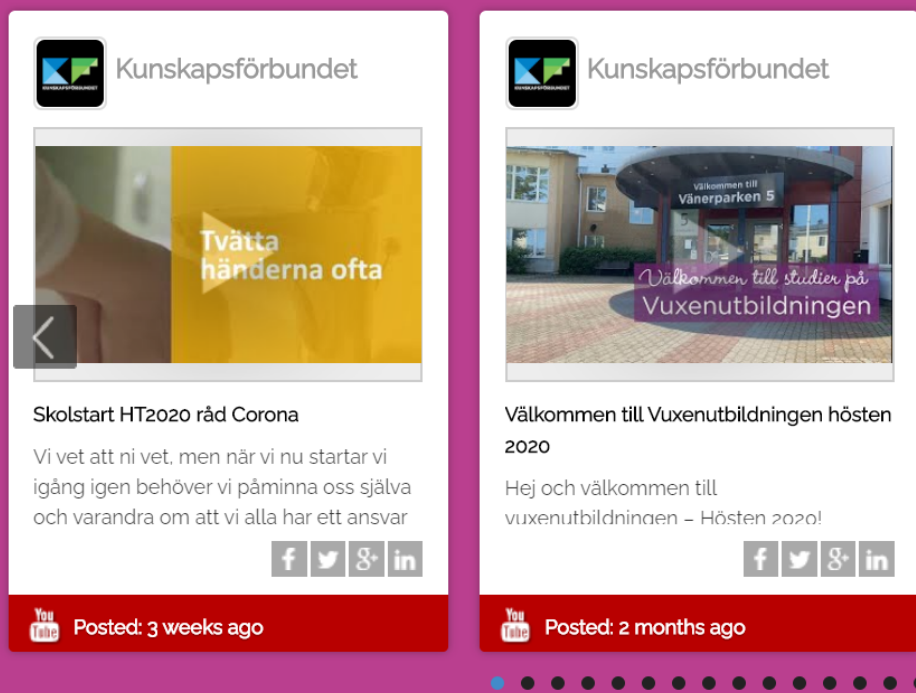
När det gäller att spärra hjälpmedel från bakgrunden rekommenderar vi att använda attributet `aria-hidden="true"`, som du kan lägga så högt i strukturen som möjligt för att omfatta allt innehåll som inte ligger i modalfönstret.

Det är däremot mer krävande att spärra bakgrunden för navigering med tangentbord, eftersom du måste upphäva standardbeteendet för varje enskilt objekt, alltså sätta `tabindex="-1"` på alla länkar, knappar och formulärobjekt, och om det är aktuellt även på andra typer av objekt som redan har `tabindex`-attributet.

Kommentar

Vi ser att man inte kan hamna bakom modala fönster medan de är öppna och punkten bedöms med inga fel funna. De modala fönster vi sett är de som öppnas när man väljer att spela era filmer på startsidan, se bilden nedan.

Sociala media kanaler

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 2.4.3 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 2.4.3 \(A\)](#)

[EN 301 549 - 9.2.4.3](#)

SW100: Använd aria-expanded för områden som kan fällas ut och ihop

× Underkänd

Bakgrund

Attributet aria-expanded ska användas på områden som kan fällas ut och fällas ihop. Attributet anger om området är utfällt eller inte. Det här kan gälla en FAQ lista där svaren fälls ut när användaren klickar på frågan, eller på en meny som dynamiskt fäller ut nästa nivå. Aria-expanded ska bara användas om detta sker dynamiskt, alltså inte när det sker med en sidomladdning.

```
<h3><a aria-controls="svar1" aria-expanded="true"
href="#svar1" onclick="javascript:expand-svar1();"
role="button">När ska jag använda aria-expanded?</a></h3>
```

```
<p id="svar1">Du ska använda det när ett område kan fällas ut  
och ihop dynamiskt utan sidomladdning.</p>
```

```
<h3><a aria-controls="svar2" aria-expanded="false"  
href="#svar2" onclick="javascript:expand-svar2();" role="button">En annan fråga?</a></h3>
```

```
<p id="svar2">Ett annat svar.</p>
```

Kommentar

Vi har inte sett att ni använder aria-expanded på objekt som fäller ut och ihop områden och bedömer därför punkten som underkänd. Det är ett väldigt användbart attribut som användare med uppläsande hjälpmedel har stor nytta av då de får information om att området de klickat på har fällts ut eller fällts ihop.

Det är vanligt att aria-expanded används i menyer för att informera att det finns undermenyer. Vi ser till exempel att aria-expanded med fördel kan användas på menyerna i både smal och bred vy. Attributet ska då placeras på ett interaktivt objekt som länk eller knapp och på det objekt som fäller ut menyn.

Då attributet ska användas på alla objekt som fäller ut eller ihop områden bör det även användas på exempelvis startsidan och sidan "Kontakta Kunskapsförbundet", se bilderna nedan, där det finns områden som kan expanderas.

Administration

Marit Hansson
Förbundssekreterare

☎ 0521-72 20 65
✉ [E-post](#)

Linda Norén
Administratör/receptionist

☎ 0521-72 27 33
✉ [E-post](#)

Enhetschefer

Förbundsledning

Även länkarna "Translate", "RSS" samt "Sök" i sidhuvudet som faller ut områden bör märkas upp med aria-expanded.

Sidreferenser:

[Kontakta Kunskapsförbundet](#)

Rekommendationer

- Använd attributet aria-expanded på alla utfällbara objekt för att beskriva för hjälpmedelsanvändare att objekten kan fällas ut och ihop.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 4.1.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 4.1.2 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R1 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.4.1.2](#)

Automatiska händelser

AE20: Nya fönster och täckande lager öppnas inte utan att användaren valt att göra det

✓ Inga fel funna

Bakgrund

Nya fönster och lager som delvis täcker den egentliga webbsidan skapar problem för flera grupper av användare. De skapar förvirring och är många gånger svåra att stänga. Därför ska användaren alltid få information om att ett nytt fönster eller täckande lager kommer att öppnas. Användaren bör också om möjligt få välja om ett nytt fönster eller lager ska öppnas.

Den här punkten är inriktad på automatiskt öppnade lager och fönster, exempelvis webbplatsundersökningar som lägger sig ovanför det vanliga fönstret när besökaren visar en sida, eller reklamfönster som öppnas när användaren kommer in på webbplatsen. Vanliga länkar som öppnar nya fönster ska meddela detta till användaren, men bedömningen av den informationen görs under punkt NL240 under rubriken Navigation & Länkar.

Normalt sett ska inte nya fönster och täckande lager dyka upp utan att användaren aktivt klickat på en länk som tydligt anger vad som kommer att hända, men ett alternativ kan vara att låta användaren göra en inställning där denne accepterar att den här typen av händelser inträffar.

Ett undantag från denna punkt är datumväljare, förutsatt att användarens fokus är kvar i inmatningsfältet som datumväljaren är kopplad till.

Kommentar

Vi har inte sett några fönster eller täckande lager som öppnas automatiskt på webbplatsen. Inga fel funna.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 3.2.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.0 - 3.2.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.0 - 3.2.5 \(AAA\)](#)

[WCAG 2.1 - 3.2.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 3.2.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 3.2.5 \(AAA\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R143 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.3.2.1](#)

AE60: Om automatiska händelser eller tidsgränser används finns det en möjlighet att pausa eller förlänga tidsintervallet

Bakgrund

Varje tidsgräns måste vara möjlig att antingen:

- Inaktiveras
- Förlängas. Användaren kan själv styra hur lång tidsgränsen ska vara och maxvärdet är minst tio gånger längre än grundvärdet
- Utökas. Exempelvis genom att en varning kommer upp några minuter innan tidsgränsen löper ut och användaren ges möjlighet att förlänga

Användaren kan exempelvis få möjlighet att inaktivera, utöka eller förlänga tidsgränsen genom en knapp som visas i anslutning till tidsgränsen. Ett annat alternativ är att visa ett meddelande någon minut innan utloggning där användaren kan välja att förlänga inloggningstiden.

Tidsgränsen ska alltid förhålla sig till senaste användaraktivitet som systemet kan känna av, inte till inloggningstidpunkten. Om användaren exempelvis går från steg 1 till steg 2 i en tjänst så ska det nollställa nedräkningen till utloggningen.

Om tidsgränsen är sådan att meningen med funktionen helt går förlorad om denna skjuts upp eller ändras kan det vara ett acceptabelt undantag. Likaså om tidsgränsen är på minst 20 timmar.

Kommentar

Vi bedömer punkten som inaktuell då vi inte kan se att ni använder automatiska händelser eller tidsgränser.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 2.2.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.0 - 2.2.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.0 - 2.2.4 \(AAA\)](#)

[WCAG 2.0 - 3.2.5 \(AAA\)](#)

[WCAG 2.1 - 2.2.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 2.2.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 2.2.4 \(AAA\)](#)

[WCAG 2.1 - 3.2.5 \(AAA\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R131 \(1\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R132 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.2.2.1](#)

[EN 301 549 - 9.2.2.2](#)

AE80: Om ett område uppdateras utan att sidan laddas om ska detta vara uppmärkt med WAI-ARIA

– Inte aktuellt

Bakgrund

Aria-live anger hur viktiga förändringar i gränssnittet är. Det avgör exempelvis om ett hjälpmedel ska avbryta användaren eller ej.

Använd följande värden:

- Off: Använd för något som uppdateras ofta, exempelvis aktieinformation.
- Polite: Använd om en ändring bara ska meddelas om användaren inte har något viktigt för sig.
- Assertive: Använd när det händer något viktigt som användaren bör uppmärksammas på så snart som möjligt.

Kommentar

Vi har inte sett några automatiskt uppdaterande delar på webbplatsen. Punkten är inte aktuell.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 4.1.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 4.1.2 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R1 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.4.1.2](#)

Ramar

FR20: Varje rams syfte är beskrivet i attributet title

× Underkänd

Bakgrund

Varje rams syfte måste beskrivas i attributet title. Denna information presenteras av hjälpmedel för gravt synskadade och hjälper dem att förstå om de ska in i ramen och läsa den webbsidan eller fortsätta på den befintliga webbsidan utanför ramen.

Kommentar

Vi har inte sett att ni använder title-attributet på de sidor där ni har ramar och punkten är därmed underkänd. När iframe-element saknar attributet title blir det svårt för användare med gravt nedsatt syn att få en förståelse för vad ramen innehåller. Därför ska iframe-element ha ett title-attribut som kortfattat och tydligt beskriver innehållet i ramen. Det ger skärmläsaranvändare möjlighet att välja att gå in i ramen eller ej.

Vi har framförallt hittat ramar när filmer och serverbaserade kartor används på webbplatsen. Dessa saknar ett title-attribut. För att beskriva vad exempelvis filmer handlar om för användare med uppläsande hjälpmedel skulle title-attributet exempelvis kunna vara filmens titel.

Rekommendationer

- Använd attributet title för att beskriva innehåll i ramar.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 4.1.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 4.1.2 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R1 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.4.1.2](#)

Sökfunktioner

SF130: Det finns mer än ett sätt att hitta information

× Underkänd

Bakgrund

För att möta kraven i WCAG 2.1 på nivå AA ska det finnas flera olika sätt att hitta en specifik sida i gränssnittet så länge det inte handlar om steg i en e-tjänst eller process. Om du inte erbjuder en sökfunktion behöver du erbjuda något annat alternativt sätt att hitta en sida på webbplatsen, det kan vara en webbkarta eller en A-Ö-funktion.

Kommentar

Vi ser att det finns en sökfunktion i desktop-läge samt i smal liggande vy. Däremot finns den inte att nå i smal stående vy, se RD60. Det finns heller inte något annat sätt att hitta information i smal stående vy så som en webbkarta eller A-Ö-funktion. Punkten är därför underkänd.

Rekommendationer

- Se till att sökfunktionen går att nå i smal vy, inte bara i liggande vy utan även i stående vy, se RD60.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 2.4.5 \(AA\)](#)

[WCAG 2.1 - 2.4.5 \(AA\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R32 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.2.4.5](#)

Dokument och andra medieformat

DM10: Bakgrundsljud kan enkelt stängas av manuellt eller avslutas automatiskt inom 3 sekunder

– Inte aktuellt

Bakgrund

Precis som att rörelser i gränssnittet påverkar besökarens förmåga att ta till sig informationen påverkar även bakgrundsljud koncentrationsförmågan. Därför ska bakgrundsljud som startar automatiskt stanna efter maximalt 3 sekunder, alternativt måste det finnas ett tydligt och lätt sätt att stoppa ljudet.

Kommentar

Vi har inte noterat att ni har bakgrundsljud på webbplatsen och punkten är inte aktuell.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.4.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.4.2 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R125 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.4.2](#)

DM20: Det finns en lämplig textbeskrivning av material i komplexa format i anslutning till materialet

× Underkänd

Bakgrund

Komplexa format är ofta bra för användaren. Det ger möjlighet att förklara komplicerade samband på ett mer begripligt sätt. Det är dock inte alltid som användaren kan eller vill ta del av komplexa format. Det kan bero på att användarens utrustning inte stödjer tekniken eller att uppkopplingen är dålig. Det måste därför alltid finnas en tydlig beskrivning av innehållet i dessa komplexa format. När man länkar till exempelvis en film måste man därför beskriva filmens innehåll i text. Hur omfattande beskrivningen är beror helt på filmens relevans. En beskrivning kan också innehålla länkar till andra delar på webbplatsen där man kan läsa motsvarande information som den som ges i filmen.

Ljud

När information presenteras med hjälp av ett ljudklipp måste motsvarande

information också finnas i textform på webbplatsen. Det måste också finnas en tydlig koppling mellan ljudklippet och den alternativa texten.

Vid livesändningar ska det åtminstone finnas en tydlig beskrivning av vad det är som sänds, och om möjligt bör också en textåtergivning ges. Det kan exempelvis ske genom att protokollförarens anteckningar vid ett sammanträde samsänds live med ljudet.

Film

För förinspelad film ska det finnas en textversion av innehållet tydligt länkad i anslutning till filmen. En textversion behöver inte vara en ordagrann återgivning av innehållet men ska ge likvärdig information.

Pdf

Även pdf är ett komplext medieformat som ibland skapar svårigheter för användarna. Därför är det även viktigt att ha tydliga länktexter till pdf-filer och att överväga om informationen inte snarare borde ligga i html, eller om det åtminstone ska finnas en sammanfattning av innehållet i html. Tänk också på att själva pdf-filen måste vara tillgänglig.

Kommentar

Vi ser att det saknas en motsvarande textversion av innehållet i era filmer och punkten är underkänd. Exempelvis på sidan "Häst Naturbruksprogrammet". För att WCAG 1.1.1 och 1.2.1 ska uppfyllas ska det finnas en version i text som ger likvärdig information som filmen.

Sidreferenser:

Häst Naturbruksprogrammet

Rekommendationer

- Tydliggör innehållet i film med en beskrivande text.

Kopplade riktlinjer

WCAG 2.0 - 1.1.1 (A)

WCAG 2.0 - 1.2.1 (A)

WCAG 2.1 - 1.1.1 (A)

WCAG 2.1 - 1.2.1 (A)

Vägledning för webbutveckling - R1 (1)

Vägledning för webbutveckling - R116 (1)

DM30: Ljudinformation i förinspelad video och i ljudklipp återges genom textning

× Underkänd

Bakgrund

Om du har ljud som del av en video eller som en ljudfil så ska innehållet finnas textat. För video räcker det med en textremsa som är synkroniserad med ljudet. Har du ett ljudklipp kan det vara svårt att lägga in en textremsa, då kan du istället erbjuda användaren att läsa en textutskrift av ljudinformationen.

Tänk på att textningen ska återge ljudinformation, det betyder tal men kan även vara annan information. Om det exempelvis ringer på dörren i filmen och skådespelaren därför går till dörren och öppnar ska textningen även återge att det ringer på dörren.

Kommentar

Vi ser att ni textar en del av era filmer på webbplatsen vilket är väldigt bra. Men vi har hittat flera avsteg och punkten blir underkänd. Exempelvis på sidan "Välkommen till drömfabriken" där filmen saknar textning.

Att texta filmer är viktigt för att användare som har nedsatt hörsel eller är gravt hörselskadade ska kunna ta del av informationen. Men det kan även vara till nytta för användare som befinner sig i en miljö där det inte är möjligt att använda ljud.

Sidreferenser:

[Välkommen till drömfabriken](#)

Rekommendationer

- Säkerställ att ert förinspelade videomaterial är textat.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.2.2 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.2.2 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R117 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.2.2](#)

DM40: Ljudinformation i livesändningar återges genom textning

– Inte aktuellt

Bakgrund

Även om du har ljudinformation i livesändningar ska informationen textas. Vi rekommenderar att du gör en rimlighetsbedömning om det är rimligt att erbjuda livetextning i det aktuella fallet, men för att möta kraven i wcag 2.0 på nivå AA krävs det att livesändningar textas.

Kommentar

Vi har inte sett till några livesändningar på webbplatsen. Punkten är inte aktuell.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.2.4 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.2.4 \(A\)](#)

[WCAG 2.0 - 1.2.9 \(AAA\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.2.9 \(AAA\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R1 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.2.4](#)

DM100: Visuell information i video förklaras med ljud

× Underkänd

Bakgrund

Video ska syntolkas så att en användare som inte ser videon har möjlighet att förstå vad som händer. Det här kan i många fall göras genom att en vanlig speakerröst förklarar vad som sker, men i mer komplexa filmer kan det behövas ett separat ljudspår för ljus syntolkningen.

Även i det här fallet bör du göra en rimlighetsbedömning, men även här är det så att det ska finnas en syntolkning om ni ska möta wcag 2.1 nivå AA.

Kommentar

Vi har inte sett att ni har syntolkning av filmer på er webbplats och punkten blir underkänd, exempelvis för filmen på sidan "Häst Naturbruksprogrammet". För att möta kraven i punkterna 1.2.3 och 1.2.5 i WCAG måste filmer syntolkas.

Som det står i punktens bakgrundstext kan det behövas en rimlighetsbedömning här. Syntolkning kan bli en stor insats, beroende på hur mycket film man har på webbplatsen och vilka resurser man har.

Sidreferenser:

[Häst Naturbruksprogrammet](#)

Rekommendationer

- Se över era möjligheter att syntolka filmer på webbplatsen.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.2.3 \(A\)](#)

[WCAG 2.0 - 1.2.5 \(AA\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.2.3 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.2.5 \(AA\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R118 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.2.3](#)

[EN 301 549 - 9.1.2.5](#)

DM200: Det är tydligt för användarna var de kan hitta alternativ till information som ges på annat sätt än med text

× Underkänd

Bakgrund

En film, bild eller ljudfil kan ofta återge komplex information på ett enklare sätt än vad en text kan. Du bör därför sträva efter att använda grafik och ljud för att ge information när det är lämpligt.

Så fort du använder grafik, film eller ljud för att ge information behöver du också ge ett alternativ till de användare som inte kan se eller höra informationen.

Exempelvis kan en film erbjudas i textversion och ett diagram visas som tabell med samma data. För vanliga bilder räcker det med en alt-text (attributet alt). Då ligger beskrivningen direkt på bilden, men så fort du jobbar med mer komplexa alternativ än vanliga alt-texter behöver du tydligt koppla samman de olika alternativen.

Det är ett vanligt problem att alternativa versioner är svåra för användaren att hitta. Grundregeln är att alternativ ska länkas eller presenteras i direkt anslutning till det som de är alternativ till. Till exempel kan flikar bredvid varandra låta användaren växla mellan ett diagram och en tabell. Ett text- eller teckenspråksalternativ till en film bör ligga direkt under filmen. Det är däremot inte tillräckligt att bara lägga in en länk i högerspalten eller förvänta sig att användare hittar till sidan "Tillgänglighet" i menyn.

Kommentar

Vi kan inte hitta några kopplingar till alternativ till de komplexa format som ges som är presenterade på webbplatsen och punkten bedöms som underkänd.

För bilder räcker en alt-text, som då beskriver bilden. För diagram kan det vara en tabell där motsvarande data presenteras. För video kan det vara en länk till ett manus eller transkribering.

Rekommendationer

- Skapa alternativ till komplexa medieformat som ni hänvisar till, i anslutning till det komplexa formatet.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.1.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.1.1 \(A\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.1.1](#)

Hjälp och övergång till manuell service

MS40: Om en förklaring finns för hur en användare med hjälpmedel ska hantera en viss funktion bör förklaringen och funktionen vara sammankopplade

! Inga fel funna men kan förbättras

Bakgrund

Ibland behövs en förklaring för gravt synskadade användare om hur en funktion ska användas. Lägg in en sådan förklaring med något av WAI-ARIA-attributen `aria-describedby` eller `aria-label`:

- Använd `aria-describedby` om förklaringen ligger synlig för alla användare. Exempelvis om förklaringen ligger som brödtext under funktionen. Om detta är en förklaring till ett formulärsobjekt bör den i stället ligga i `label`-elementet. Notera att stödet för `aria-describedby` är bristfälligt idag och att du inte enbart bör förlita dig på det.
- Använd `aria-label` för att lägga in en förklaring som är dold för alla användare utom skärmläsaranvändare.

Kommentar

Vi ser att sökfunktionen har en hjälpfunktion som talar om för skärmläsaranvändare att sökförslag har presenterats och att använda piltangenterna för att navigera bland dem.

Instruktionen är dock på engelska vilket inte är så bra. Beskrivningar för hur funktioner ska användas bör vara anpassade efter vilket språk som användare valt att presentera webbplatsen på. Punkten bedöms med inga fel men kan förbättras.

Rekommendationer

- Säkerställ att instruktionerna om sökförslag och hur användaren navigerar bland dem är på rätt språk.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.3.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.3.1 \(A\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.3.1](#)

Begriplighet

US10: Begripligheten är inte beroende av användarens förmåga att uppfatta olika färger

× Underkänd

Bakgrund

Många gånger är färg ett tydligt och funktionellt sätt att förmedla information på. Röd färg indikerar varningstexter och felmeddelanden, blå färg är starkt förknippat med länkar. Men även om det är bra att använda olika färger för att förmedla information ska man inte helt förlita sig på färg. Omkring 350 000 svenskar räknas som färgblinda. Det betyder inte att alla ser i gråskala, i den här gruppen ingår också exempelvis alla som enbart är röd-grön färgblinda, men det är en betydande grupp och man behöver inte räknas som färgblind för att ha problem att uppfatta olika färger i olika situationer. Exempelvis är det betydligt svårare än normalt att uppfatta färgändringar i exempelvis löpande text om man sitter med en mobil eller surfplatta utomhus en solig dag.

För att inte användarens förmåga att uppfatta färger ska bli avgörande krävs det att man alltid kompletterar med minst ett annat sätt för att ge informationen. Länkar kan exempelvis strykas under, knappar i olika färger kan förses med text och så vidare.

Det ska inte heller krävas att användarens dator är "rätt" inställd. I många webbläsare finns en inställning för att "alltid" stryka under länkar vilket medför att om webbplatsen inte har angett att länkar ska vara understrukna eller att de inte ska vara understrukna blir länkarna understrukna. För en person som lånar en

publik dator, exempelvis på biblioteket, är det inte alltid möjligt att påverka inställningarna, och man kan då inte vara säker på att "rätt" inställning är gjord. Därför ska man tydligt ange i stilmallarna att länkar ska vara understrukna om det är så man vill märka ut länkar som komplement till exempelvis en specifik färg.

Kommentar

Ni använder emellanåt enbart färg för att visa vad som är länkar, se bilden nedan från sidan "Busskort". Det gör att användare som har svårt att urskilja färg, och användare i svåra ljusförhållanden, kan få det väldigt svårt att se vad som är länkar. Därför bedömer vi punkten som underkänd.

gymnasieskolor, kontaktar sin nemkommun.

Här hittar du information och blanketter för gymnasiesärskolans skolskjuts.

Ansöka om busskort

Ska du göra en ansökan om busskort för läsåret 20/21 [gör du det här.](#)

För att lösa problemet måste ni markera länkarna på ett sätt som inte förlitar sig på färg. Understrykning är ett av de enklaste sätten, men andra sätt kan användas, exempelvis med en ikon.

Sidreferenser:

[Busskort](#)

Rekommendationer

- Markera länkar på webbplatsen på ett annat sätt än enbart genom färg, exempelvis med understrykning eller en ikon bredvid länken.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.4.1 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.4.1 \(A\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.4.1](#)

US20: Begripligheten av instruktioner och hänvisningar är inte beroende av användarens förmåga att se och höra

× Underkänd

Bakgrund

För att alla besökare ska förstå instruktioner och hänvisningar är det viktigt att dessa inte enbart förlitar sig på besökarens förmåga att se eller höra. Att exempelvis hänvisa med färg kan vara ett bra sätt att förtydliga för användaren, men hänvisningen måste kompletteras med annan information. Istället för att skriva "klicka på den gröna knappen" kan instruktionen lyda "klicka på den gröna knappen med texten 'Acceptera' nedan". Då finns det förutom färgen även en text och en position som hjälper användaren att hitta knappen.

Hänvisa inte heller till objekt som ligger "till höger". Dels går hänvisningen inte att förstå för användare som inte ser gränssnittet. Dessutom hamnar objekt ibland på andra ställen beroende på skärmbredd i responsiva gränssnitt.

De flesta instruktionsfilmer förutsätter att användarna både kan se och höra. Sådana filmer måste därför alltid kompletteras med en textversion.

Kommentar

Vi ser att ni på vissa sidor hänvisar till innehåll som ligger till antingen vänster eller höger på webbplatsen. Exempelvis på sidan "Bra att veta: Coronaviruset (Covid-19)" där ni hänvisar till länkar till höger på sidan vilket inte går att uppfatta om man inte kan se, se bilden nedan.

Information från Folkhälsomyndigheten på flera språk: [Länk till flera språk hittar du här](#)

- Fler länkar från Folkhälsomyndigheten hittar du till höger

Skydda dig och andra från smittspridning – Hygienrutiner

Det bästa sättet att skydda sig och andra mot att bli sjuka är att undvika nära kontakt med sjuka.

Detsamma gäller på sidan "Välkommen till drömfabriken", se bilden nedan, där ni hänvisar till kontaktuppgifter till höger. Punkten är därför underkänd.

Välkommen till drömfabriken

Nyttig information för dig som är anställd i Kunskapsförbundet

Om du har funderingar kring din anställning eller annat, se gärna om du hittar svaret på det du söker här nedan. Om inte får du gärna skicka din fråga till vår personalavdelning, du hittar kontaktuppgifter till **höger**. I nedan information finns det länkar till dokument och system, en del av dessa fungerar endast om du befinner dig på vårt interna nät. Du behöver då befinna dig på en av våra arbetsplatser eller koppla upp dig via VPN.

Sidreferenser:

[Bra att veta: Coronaviruset \(Covid-19\)](#)

[Välkommen till drömfabriken](#)

Rekommendationer

- Se över webbplatsen och ta bort eventuella hänvisningar till vänster eller höger.

Kopplade riktlinjer

[WCAG 2.0 - 1.3.3 \(A\)](#)

[WCAG 2.1 - 1.3.3 \(A\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R92 \(4\)](#)

[Vägledning för webbutveckling - R124 \(1\)](#)

[EN 301 549 - 9.1.3.3](#)

Webbtillgänglighetsdirektivet (WAD)

WAD10: Tillgänglighetsredogörelse

× Underkänd

Bakgrund

Enligt Webbtillgänglighetsdirektivet så ska alla webbplatser som omfattas av lagen ha en tillgänglighetsredogörelse publicerad. Tillgänglighetsredogörelse ska vara lätt att hitta på startsidan eller helst åtkomlig från alla sidor, exempelvis i en sidfot. Länken till denna sida bör döpas till "Tillgänglighetsredogörelse".

Redogörelsen ska vara publicerad i ett tillgängligt format och i första hand rikta sig till och ge stöd till slutanvändarna av webbplatsen men även till tillsynsmyndigheten.

Redogörelsen ska innehålla:

- Myndighetens namn.
- Den nationella lagens namn.
- Webbplatsens namn.
- Orsak och aktuell status (Uppfyller kraven helt, Uppfyller kraven delvis eller Uppfyller inte kraven).
- Alternativ till det som inte är tillgängligt.
- Beskrivning av och länk till funktion för återkoppling.
- Länk till klagomålsfunktion hos tillsynsmyndighet.
- Datum för publicering och uppdateringar av redogörelsen.
- Vilken metod har använts för att ta fram redogörelsen.

Rekommendationer (inte krav):

- Länk till granskningsrapport.
- Beskrivning av hur organisationen jobbar med tillgänglighet.
- Formellt godkännande av redogörelsen från ansvarig person i organisationen.
- Datum för när webbplatsen publicerades.
- Datum för senaste väsentliga uppdatering eller redesign.
- Specifik kommunikationstjänst för personer med funktionsnedsättningar som exempelvis Teletal.

Kommentar

Vi har inte sett att ni har er tillgänglighetsredogörelse på er webbplats och punkten blir därmed underkänd.

Rekommendationer

- Lägg till en tillgänglighetsredogörelse som tar upp de avsteg som Webbtillgänglighetsdirektivet kräver.
- Som ett kommunalförbund behöver ni ha en tillgänglighetsredogörelse på plats senast 23 september 2020.

WAD20: Återkopplingsfunktion

× Underkänd

Bakgrund

Användare ska ges möjlighet att påtala brister kring tillgänglighet genom direkt återkoppling till webbplatsägaren och ansvarig.

- Beskriv funktionen för återkoppling.
- Kontaktuppgifter till avdelning eller person som är ansvarig för webbplatsens tillgänglighet och hantering av återkoppling.

Kommentar

Vi kan inte se att ni har en återkopplingsfunktion gällande tillgängligheten på er webbplats och punkten är underkänd.

Rekommendationer

- När ni tar fram er tillgänglighetsredogörelse behöver ni ha en funktion för att kunna ge återkoppling gällande brister kring webbplatsens tillgänglighet.

WAD30: Klagomål till tillsynsmyndighet

× Underkänd

Bakgrund

I de fall besökaren har återkopplat till webbplatsägare om bristande tillgänglighet men inte fått respons ska det finnas en möjlighet att registrera sitt klagomål till tillsynsmyndigheten.

Det ska beskrivas hur klagomål hanteras i tillgänglighetsredogörelsen samt att det ska länkas till klagomålsfunktion hos tillsynsmyndigheten.

Kommentar

Det saknas en tillgänglighetsredogörelse på er webbplats, se WAD10, och därför också information om hur klagomål hanteras och information om och länk till tillsynsmyndighet. Punkten bedöms som underkänd.

Rekommendationer

- När ni tar fram er tillgänglighetsredogörelse ska den innehålla information om hur klagomål hanteras samt hänvisning till tillsynsmyndigheten DIGG.

Bakgrund

Många användare ser sökfunktionen som det enklaste sättet att hitta något på en webbplats. För vissa kanske det rent av är det enda sättet. Exempelvis föredrar användare som tycker att det är svårt att stegvis klicka sig fram i en menystruktur att använda sökfunktionen. Sökfunktionen är därför en av de viktigaste funktionerna på en webbplats.

En liten webbplats med ett begränsat innehåll kan klara sig utan en sökfunktion, men det finns ofta ingen större anledning att avstå från att ha en.

Denna punkt sammanfattar sökfunktionen utifrån de bedömda punkterna ovan. Som exempelvis kontraster, korrekt formulärskod och fungerande wai-aria.

Kommentar

Vi ser att ni har en global sökfunktion i desktop-läge samt i smal liggande vy vilket är bra men som vi nämner under SF130 rekommenderar vi er att lägga till så att det finns en sökfunktion i smal stående vy också. Då sökfunktionen är ett vanligt sätt för användare att söka information på bör den finnas åtkomlig i alla skärmbredder och skärmorienteringar.

För sökfunktionen som är en central funktion på webbplatsen saknas även en visuell ledtext till sökfältet, men det finns inte heller en visuellt dold ledtext som skärmläsaranvändare kan uppfatta, se FS50.

Positivt är att sökförslag återkopplas till användare med uppläsande hjälpmedel och att det finns en instruktion om hur sökförslagen nås. Dock är dessa på engelska vilket borde ändras till svenska, se MS40, samt att sökförslagen inte är strukturellt placerade i anslutning till sökfältet, de fungerar att navigera i dem men en robustare lösning är att placera dem efter sökfältet i kodstrukturen, se SW50.

Vi har även sett att det är lite för låga kontrastvärden på ramen runt sökfältet, se NL140.

Då sökfunktionen har tillgänglighetsbrister underkänner vi punkten.

Rekommendationer

- Följ våra rekommendationer från SF130, FS50, MS40, SW50 och NL140.

WAD50: Dokument

× Underkänd

Bakgrund

Tillgängligheten i olika dokument, som exempelvis pdf-dokument, är viktig och får inte glömmas bort. I denna punkt granskar vi minst ett dokument per service/huvudingång samt några slumpmässigt utvalda.

Bilden nedan visar ett exempel på hur en automatisk tillgänglighetskontroll av ett pdf-dokument kan se ut i programmet Adobe Acrobat Pro.

Tillgänglighetskontroll

▼

Dokument (6 problem)

✓

Behörighetsflagga för tillgänglighet - Godkänt

✓

PDF-fil med bara bilder - Godkänt

✗

Taggad PDF - Underkänt

?

Logisk läsordning - Kräver manuell kontroll

✗

Primärt språk - Underkänt

✗

Titel - Underkänt

✗

Bokmärken - Underkänt

?

Färgkontrast - Kräver manuell kontroll

> Sidinnehåll (2 problem)

> Formulär

▼ Alternativ text (5 problem)

✗

Alternativ text för figurer - Underkänt

✗

Inkapslad alternativ text - Underkänt

✗

Kopplat till innehåll - Underkänt

✗

Döljer anteckning - Underkänt

>

✗

Alternativ text för andra element - Underkänt

> Tabeller (4 problem)

> Listor (2 problem)

> Rubriker (1 problem)

Ni har mycket att vinna på genom att ställa krav på leverantörerna som levererar pdf-filer till er att filerna också ska vara tillgänglighetssäkrade. I interna system behöver ni också se till att tillgänglighetssäkra era interna mallar som skapar pdf-filer.

Kommentar

Vi har tittat på några slumpmässigt utvalda pdf-filer på er webbplats och dessa är inte tillgängliga fullt ut och punkten är underkänd.

De vi tittat på är Grafisk manual för Kunskapsförbundet Väst på sidan "Grafisk manual", Direktionens Protokoll 2020 06 23 på sidan "Vår digitala anslagstavla" samt Boende För Studerande I Vänersborg 2018 på sidan "Elevboende".

Dokumentet Grafisk manual för Kunskapsförbundet Väst saknar en taggstruktur vilket gör den otillgänglig. När dokument saknar en taggstruktur går det inte att navigera i dem med tangentbord och de kan inte tolkas av uppläsande hjälpmedel.

De andra två dokumenten har en taggstruktur vilket är bra men har andra tillgänglighetsproblem. Vi ser exempelvis att det saknas titel, alternativa bildtexter och bokmärken i dem.

Vi tycker det är väldigt bra att ni erbjuder besökarna information i olika format men rekommenderar er att tillgänglighetssäkra de mallar som skapar filerna.

Slutsatsen blir att det finns problem med era dokument och punkten underkänns.

Sidreferenser:

[Grafisk manual](#)

[Vår digitala anslagstavla](#)

[Elevboende](#)

Rekommendationer

- Tillgänglighetssäkra dokument på er webbplats
- Tillgänglighetssäkra mallarna som skapar era pdf-filer.